

Ås kommune
www.as.kommune.no

HANDLINGSPROGRAM OG ØKONOMIPLAN FOR 2009–2012

Behandles i kommunestyret 10.12.2008

Ås kommunes innbyggere har fått eget NAV-kontor og med dette er det lagt til rette for en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

INNHOOLD

1 INNLEDNING OG VURDERING	3
1.1 FRA KOMMUNEPLAN TIL PROGRAM FOR HANDLING.....	3
1.2 ÅS KOMMUNES PLAN- OG RAPPORTERINGSSYSTEM.....	4
1.3 ØKONOMISK SITUASJON.....	5
1.4 SENTRALE UTFORDRINGER.....	7
2 FELLES FORUTSETNINGER OG UTFORDRINGER	9
2.1 ØKONOMISKE FORUTSETNINGER OG UTFORDRINGER.....	9
2.2 BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN.....	14
2.3 FELLES MÅLKART.....	16
3 FOKUSOMRÅDE SAMFUNN	17
3.1 GOD FYSISK OG PSYKISK HELSE BLANT INNBYGGERNE.....	18
3.2 GODE SOSIALE OG FYSISKE MILJØER.....	19
3.3 BÆREKRAFTIG FORVALTNING AV AREALER OG TEKNISK INFRASTRUKTUR.....	25
4 FOKUSOMRÅDE BRUKERE	30
4.1 BARN OG UNGE.....	31
4.2 VOKSNE.....	37
5 FOKUSOMRÅDE MEDARBEIDERE	43
5.1 GODT ARBEIDSMILJØ.....	44
5.2 GOD LEDELSE.....	44
5.3 KOMPETENTE MEDARBEIDERE.....	45
5.4 ORGANISERING AV ARBEIDET.....	45
5.5 LØNNS- OG ARBEIDSTIDSORDNINGER.....	46
5.6 EFFEKTIVE OG ANVENDBARE STØTTESYSTEMER OG VERKTØY.....	46
6 FOKUSOMRÅDE ØKONOMI	48
6.1 TILFREDSSTILLENDEN NETTO DRIFTSRESULTAT.....	48
6.2 GOD ØKONOMISTYRING.....	49
6.3 EFFEKTIV TJENESTEPRODUKSJON.....	50
6.4 GOD FORVALTNING AV AKTIVA.....	50
7 INVESTERINGER	51
7.1 SAMLEDE INVESTERINGER.....	51
7.2 INVESTERINGSPROGRAM.....	55
VEDLEGG 1: NYE PLANER OG PLANER SOM SKAL RULLERES I 2009	57

TRYKT VEDLEGG:

1. BUDSJETT 2009 OG ØKONOMIPLAN 2009-2012
2. TEMAPLAN FOR PSYKISK HELSE

1 Innledning og vurdering

Handlingsprogram og økonomiplan gir en oversikt over kommunens prioriteringer, mål og tiltak i et 4-årsperspektiv fram mot 2012. Programmet bygger på de forutsetninger som er lagt til grunn i statsbudsjettet, samt de lokale forutsetninger som følger av gjeldende kommuneplan, handlingsprogram og økonomiplan, befolkningsutvikling og politiske vedtak for øvrig. Dokumentene bygger på den prosessen som startet med formannskapetets vedtak 27.februar, kommunestyrets plankonferanse i mai 2008, og som ble videreført i informasjonsmøte med kommunestyret 10.09.08.

1.1 Fra kommuneplan til program for handling

Kommuneplan 2007-2019 ble vedtatt i kommunestyret 20. juni 2007. Denne planen er kommunestyrets overordnede styringsdokument og beskriver kommunens visjon og langsiktige mål. Ås kommunes visjon er:

Ås kommune - miljø, mangfold og muligheter

- Miljø - Inkluderende miljø med viktige kultur-, natur- og landskapskvaliteter.
- Mangfold - Mangfoldig universitetsbygd i hjertet av Follo.
- Muligheter - Mulighetenes kommune med aktive innbyggere.

Som en videreføring av kommunens visjon er det i kommuneplanen formulert følgende hovedmål for kommunens langsiktige utvikling:

- Ås kommune har en bærekraftig samfunnsutvikling som sikrer livskvalitet
- Ås kommune forvalter arealressurser, eiendommer og teknisk infrastruktur på en bærekraftig måte
- Barn og unge har et variert oppvekst- og læringsmiljø som gir trygghet og utfordringer
- Voksne som har behov for kommunale tjenester har et selvstendig og verdig liv
- Kommunen har kompetente medarbeidere og en hensiktsmessig organisasjon
- Kommunen har en økonomi som gir handlefrihet

Handlingsprogrammet skal vise hvordan kommuneplanens visjon og mål skal konkretiseres, prioriteres og realiseres i et 4-årsperspektiv. Figur 1 viser sammenhengen mellom kommuneplan, handlingsprogram og årsmelding.

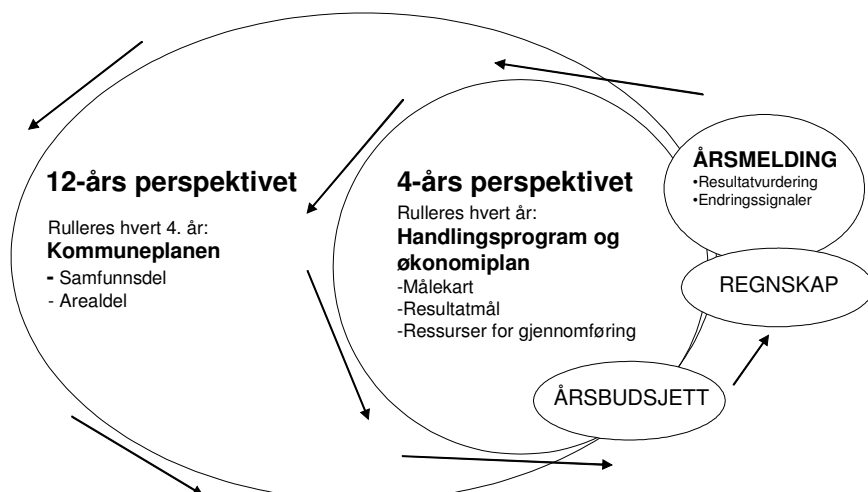

Fig 1: Sammenhengen mellom kommuneplan, handlingsprogram og årsmelding.

1.2 Ås kommunes plan- og rapporteringssystem

Tradisjonelt har økonomiske mål og resultater vært dominerende styringsinformasjon. For styring og utvikling av kommunens virksomhet er det imidlertid også nødvendig å vite noe om kvaliteten på de tjenestene kommunen tilbyr, hvor fornøyde innbyggere og brukere er, samt ansattes motivasjon og kompetanse. Denne informasjonen får kommunen gjennom systematiske spørreundersøkelser. Spørreundersøkelsene er delt i tre kategorier og gjennomføres med foreskjellige intervaller:

- Innbyggerundersøkelser, hvert fjerde år (1 gang i hver kommunestyreperiode)
- Brukerundersøkelser, hvert andre år innenfor utvalgte tjenesteområder
- Medarbeiderundersøkelser, hvert andre år

Resultatene fra undersøkelsene rapporteres i tertialrapporter og årsmelding og vil være tilgjengelig på internett. I tillegg følges resultatene opp via ulike typer brukerdialoger, medarbeidersamtaler og oppfølgingsplaner hvor utfordringer, mål og tiltak synliggjøres.

Kompleksiteten i den kommunale virksomheten krever at styringsdokumentene er fokusert mot det som anses aller viktigst. Det er ikke mulig å ha like sterk politisk oppmerksomhet på alle områder hele tiden. For å styrke muligheten for overblikk og helhet er det derfor utarbeidet et "felles målkart" for Ås kommune.

Felles målkart (Kap 2.3) samler kommunens hovedmål i fire fokusområder:

- Samfunn – kommunens rolle som samfunnsutvikler
- Brukere – kommunens ansvar for å sikre gode tjenester
- Medarbeidere – kommunens arbeidsgiveransvar
- Økonomi – best mulig resultat innenfor gitte økonomiske rammer

Under hvert av disse fokusområdene er hovedmålene i kommuneplanen plassert. De "kritiske suksessfaktorer" til hovedmålene viser hvilke områder kommunen må lykkes med for å nå hovedmålene. Nederst på målkartet kommer "måleindikatorene" som beskriver hva det er viktig å måle for å avdekke om vi beveger oss i riktig retning. Måleindikatorene viser hva som skal måles ved for eksempel spørreundersøkelser og statistikk. Til hver måleindikator defineres et resultatmål som sier noe om hva som er forventet resultat. Resultatmålene er delt inn i kategoriene:

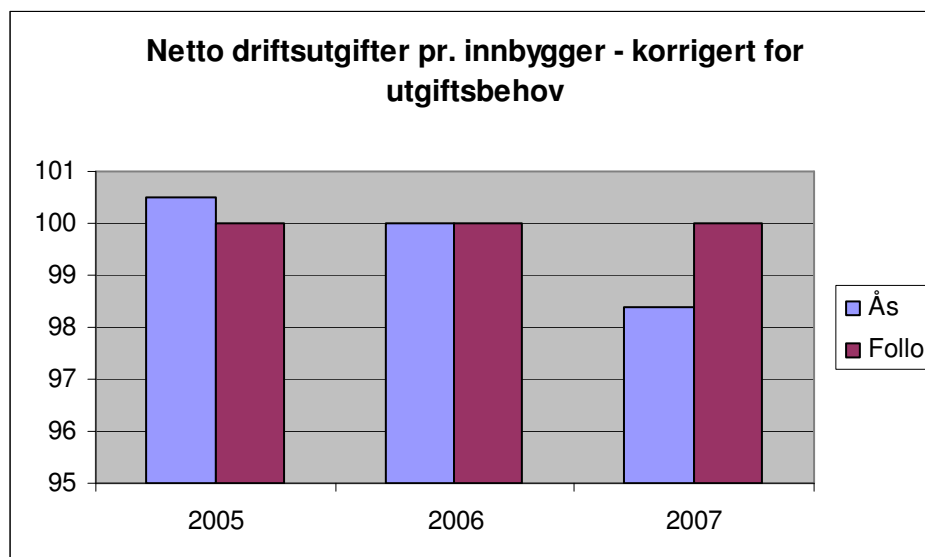
- Ønsket
- Godt nok
- Svakere enn forventet

For å nå de resultatmålene som er fastsatt, må det settes i verk tiltak. Dette gjelder særlig på de områdene hvor resultatene er svakere enn forventet. Tiltakene er beskrevet i handlingsprogrammet og rapporteres i tertialrapporter og årsmelding.

1.3 Økonomisk situasjon

Bakgrunn, status og nye forutsetninger

Kommunen har i flere år søkt å effektivisere tjenestene, forenklet arbeidsformer, rutiner og omorganisert for å utnytte ressursene og sikre tjenestetilbudet. Dette er og vil være et kontinuerlig arbeid, og effekten har vist seg mer tydelig de siste årene.

Figur 2: Netto driftsutgifter pr. innbygger i Ås og gjennomsnitt for andre kommuner i Follo.

I figur 2 er det gjort en sammenligning av utviklingen i perioden 2005-2007 av netto driftsutgifter pr. innbygger i Follo korrigert for at kommunene har ulike utgiftsbehov. Basert på KOSTRA-data er det laget en indeks der utgiftsnivået for de andre kommunene er satt til 100 for hvert av de tre årene. Tidligere hadde Ås kommune høyere driftsutgifter pr. innbygger enn de andre kommunene i Follo. Figuren viser at dette har snudd ved at Ås kommune i 2007 brukte 98,4 % av det de andre hadde i driftsutgifter pr. innbygger. Tilpasningen i perioden 2005-2007 har i all hovedsak skjedd uten at brukerne har opplevd at kvaliteten på tjenesteproduksjonen har blitt vesentlig redusert.

Det har i 2008 også vært gjennomført innsparinger og fortsatt har kommunen klart å opprettholde kvaliteten i tjenesteproduksjonen. Det er grunn til å anta at det sammenlignbare tallet for 2008 blir lavere enn 98,4 %. Likevel var netto driftsresultat i vedtatt budsjett 2008 minus 1,4 % av driftsinntektene. Dette er meget lavt sett i forhold til tidligere år. Etter 2. tertial forventes resultatet å bli enda dårligere med minus 3,6 %.

Årets plan- og budsjettprosess viste at det fortsatt er behov for å foreta økonomiske innstramminger. Ut fra ovennevnte må det kunne antas at det blir stadig vanskeligere å kunne møte de økonomiske innstramminger med effektivisering alene. Dette understøttes også av rapport fra "Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi". I rapport fra april 2008 er det gjort beregninger basert på regnskapstall for 2006 som tilsier at Ås kommune driver mer effektivt enn gjennomsnittet for kommunesektoren.

I kap 2.1 er det gjort en gjennomgang av de økonomiske forutsetningene. Sammenlignet med det som ble lagt til grunn i Handlingsprogram 2008-2011 er det en reell økning på

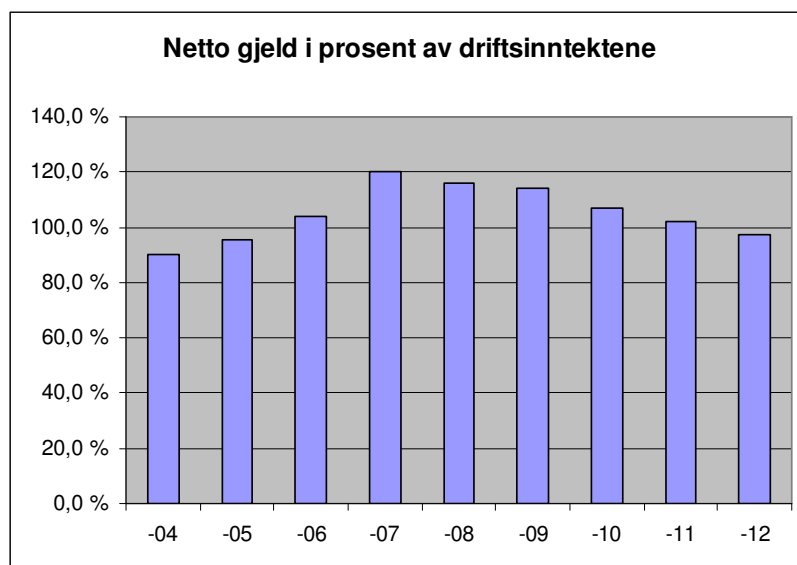
3,3 % for 2009 når det gjelder fellesinntektene (skatt, rammetilskudd o.a). Dette tilvarer et beløp på 15,3 mill. kroner og er en relativt stor og positiv forbedring i forhold til tidligere plan. Det er foretatt innsparinger på til sammen 7,3 mill. kroner for 2009 i forhold til tidligere plan. En del av disse innsparingene vil oppleves som redusert kvalitet i tjenesteproduksjonen. Motsatsen er at det har vært behov for å styrke etatenes rammer med til sammen 16,8 mill. kroner for 2009. Samme utvikling ser man utover i perioden som kan sammenfattes slik:

- Relativt stor økning i skatt, rammetilskudd og andre fellesinntekter i forhold Handlingsprogram 2008-2011. (I størrelsesorden 12-15 mill. kroner for hvert av årene i planperioden.)
- Relativt store innsparinger på etatenes nettorammer i forhold til Handlingsprogram 2008-2011. (I størrelsesorden 7-10 mill. kroner for hvert av årene i planperioden.)
- Etatens nettorammer øker likevel som følge av at de nye tiltakene og økninger i delrammer er større enn innsparingene. (I størrelsesorden 17-22 mill. kroner for hvert av årene i planperioden.)

Det vises til vedleggsdokumentet "Budsjett 2009 og økonomiplan 2009-2012" som gir en detaljert oversikt over de ulike innsparinger og økninger i etatenes nettorammer.

I dette dokumentet er netto driftsresultat for 2009 på 0,5 % av driftsinntektene. Dette er meget lavt når man ser isolert på resultatet for 2009. Netto driftsresultat viser imidlertid en positiv utvikling utover i planperioden. Denne utviklingen er likevel ikke tilstrekkelig for å nå et netto driftsresultat på 3 % innen 2012. Skal dette målet nås vil dette kreve tiltak i 2010 og 2011 som ikke er beskrevet i denne planen. Dette vil trolig være innsparinger som i enda større grad enn i Handlingsprogram 2009-2012 kan utfordre kvaliteten på tjenesteproduksjonen.

For å unngå dette i størst mulig grad er det nødvendig at Ås kommune får en lånegjeld som er mer i samsvar med driftsinntektene. Ås kommune har i dag en netto lånegjeld som kun overgås av Ullensaker og Nannestad kommuner i Akershus. Gjennom de to siste års handlingsprogram er det imidlertid gjort grep for at Ås kommune skal få en gjeldsbelastning som er mer i tråd med det andre kommuner har.

Figur 3: Nettogjeld i prosent av driftsinntektene i perioden 2004-2012

Figur 3 viser at netto gjeld målt i forhold til driftsinntektene er på vei nedover. Sammenholdt med tilsvarende figur i Handlingsprogram 2008-2011 viser tallene en betydelig nivåreduksjon. Et sentralt element for å gjenopprette økonomisk handlefrihet for Ås kommune vil være at denne utviklingen fortsetter de nærmeste årene.

Konklusjon

Skal Ås kommune oppnå et netto driftsresultat på 3 % av driftsinntektene innen 2012 vil dette kreve tiltak i 2010 og 2011 som ikke er beskrevet i dette dokumentet. Dette vil være tiltak som sannsynligvis vil utfordre kvaliteten på tjenesteproduksjonen i større grad enn i Handlingsprogram 2009-2012. For å unngå dette i størst mulig grad er det viktig at Ås kommunes lånegjeld ikke øker i særlig grad de neste årene.

1.4 Sentrale utfordringer

I dagens situasjon er det helt nødvendig at den økonomiske situasjonen blir premissgiver for mål og tiltaksformuleringer i handlingsprogrammet. Med utgangspunkt i kommuneplan 2007 – 2019 og hva kommunen må lykkes med, samt gjeldende handlingsprogram er det satt opp følgende hovedambisjoner for 2009:

Sikre nødvendige utviklingsmuligheter for UMB, NVH og VI

Stortinget vedtok i april 2007 å flytte Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet til Ås. Dette gir Ås nærmere 730 nye arbeidsplasser og 500 nye studenter. Kommunen skal bidra til å sikre nødvendige utviklingsmuligheter for UMB, NVH og VI og stimulere til vekst og etablering av nye næringer med tilknytning til forsknings- og universitetsmiljøet. I 2009 skal kommunen bidra i planlegging av lokalisering av NVH/VI, samt gjennom arbeidet med en næringspolitisk handlingsplan for Ås legge til rette for vekst og etablering av nye næringer med tilknytning til forsknings- og universitetsmiljøet.

Redusere energibruken og klimautslippene fra Ås kommune

I st. meld. nr 34 (2006-2007) om norsk klimapolitikk beskrives kommunenes rolle som svært sentral i klimaarbeidet. Kommunen har derfor et ansvar for å sette klima og energi på dagsorden. Det skal utarbeides en klima- og energiplan for kommunen med tiltak som kan bidra til redusert klimautslipp og energibruk.

Bedre vannkvaliteten i Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen

I 2006 ble det vedtatt en forskrift om vannforvaltningen. Ifht denne forskriften skal det fastsettes miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene. Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungen er pekt ut som piloter. I 2009 skal det utarbeides mål for vannkvaliteten i disse vannforekomstene og det skal utarbeides tiltaksplaner som skal danne grunnlag for gjennomføring av tiltak.

Barn og unge med psykiske problemer

Stadig flere barn og unge får psykiske problemer. Det er behov for å utvikle tilrettelagt skole- og opplæringstilbud til unge med psykiske problemer slik at de sikres tilpasset opplæring i henhold til Opplæringsloven. Dette er ressurskrevende fordi denne gruppen trenger høy voksentetthet som har god kompetanse på ungdom med psykiske lidelser.

Kvalifisert personale i barnehagene

Det økende antall barnehageplasser i kommunen medfører et stort behov for førskolelærere for å sikre kvaliteten på tjenestene. Det er vanskelig å rekruttere nye førskolelærere, og det er derfor viktig å opprettholde og utvide stipendordning for ansatte i barnehagene som ønsker å ta en førskolelærerutdannelse ved siden av jobb.

Funksjonshemmede - og vanskeligstilte barn og deres familier

Det er nødvendig å samordne tilbud og tjenester til funksjonshemmede og barn med adferdsvansker og deres familier. Utfordringen er å videreutvikle tjenesten ved overføring av oppgaver fra barnevernet, samt sørge for tilstrekkelig boligtilbud for gruppen.

Forebyggende tjenester

Det er viktig å drive et godt forebyggende og helsefremmende arbeid på de arenaene hvor barn, ungdom og barnefamilier er. Dette er det nødvendig å fokusere på til tross for en anstrengt økonomisk situasjon.

Opprettholde et hensiktsmessig eldreomsorgstilbud

Den eldre befolkningen i Ås kommune øker jevnt hvert år og utfordringen er å etablere en god balanse mellom korttids- og langtidssykehjemsplasser, dagsenterplasser, hjemmetjenester og omsorgsboliger, samt en hensiktsmessig balanse mellom ordinære tiltak og tiltak for personer med demens. Det vil innenfor alle disse områdene være behov for utvidelser i handlingsprogramperioden.

Videreutvikle psykiatritjenesten

Det er nødvendig å videreutvikle psykiatritjenesten i takt med de utfordringer som følger av kortere behandlingstid i spesialisthelsetjenesten og større oppgaver til kommunene, samtidig som opptrappingsplanen for psykisk helse er avsluttet.

Forebygge bostedsløshet og bidra til å avskaffe fattigdom

I handlingsprogramperioden må det etableres boliger til bostedsløse med lav boevne. Det er også nødvendig å etablere tiltak som gjør at kommunen kan dra nytte av de virkemidlene som ligger i NAV-systemet.

Beholde og rekruttere kvalifiserte arbeidstakere

Konkurransen om kompetent arbeidskraft avhenger av markedssituasjonen, men er fortsatt hard. For at kommunen skal kunne gi kvalitet i tjenestene i tråd med lov og kommunale vedtak, må kommunen makte å beholde, utvikle og rekruttere kompetente arbeidstakere. For å få dette til vil det være nødvendig å ha tilstrekkelig og attraktive lønns- og arbeidsvilkår og andre gode arbeidsgiverpolitiske virkemidler.

Kvalitetskommuneprogrammet videreføres

Kvalitetskommuneprogrammet er et prosjekt som gjennomføres i kommunen for å fremme god helse blant ansatte, redusert sykefravær og økt nærvær. Enhetene som omfattes av prosjektet er skolene/SFO, barnehagene og enhet for pleie- og omsorgstjenester. Målet er å redusere sykefraværet i disse enhetene med 20 % innen utgangen av 2009, i forhold til 2007 statistikken. Det er pekt ut 26 friskvernombud som sammen med aktuelle enhetsledere skal bidra til å nå målet og det er utarbeidet enhetsvise helseplaner. I 2009 skal helseplanene gjennomføres og målet om redusert sykefravær være innfridd.

Kvalitetspolitikk for Ås kommune

Visjonen og målene til Ås kommune, viser vei for kommunens arbeid med å utvikle og opprettholde god kvalitet på tjenestetilbud og forvaltning. Ås kommune må bidra til at innbyggerne får kontinuerlig informasjon om virksomheten i en kommunikasjon preget av meroffentlighet. Informasjon skal være tilgjengelig blant annet via Servicetorget, e-dialog og kommunens internettsider.

Brukerne av kommunes tjenester er et hovedfokus, og brukerne skal tas på alvor og møtes med respekt. Kommunens tjenesteområder skal være tydelig beskrevet slik at brukere enkelt får oversikt over hva som ytes, og hva som kreves gjennom serviceerklæringer og tjenestebeskrivelser.

Ås kommune må ha kompetente ansatte og funksjonelle systemer som sikrer at kommunen når de målene som er nedfelt i kommuneplan og handlingsprogram. Kommunens arbeidsgiverpolitikk legger vekt på å utvikle en organisasjon som er endringsdyktig og fleksibel med ansatte som er kompetente i forhold til de tjenestene som kommunen skal yte. Skoleing av ledere og ansatte er viktige elementer i dette arbeidet.

For å sikre utvikling og forbedring av tjenestetilbud og forvaltning benytter kommunen brukerundersøkelser, medarbeiderundersøkelser, ekstern og intern revisjon, samt avviks- og forbedringssystem.

2 Felles forutsetninger og utfordringer

2.1 Økonomiske forutsetninger og utfordringer

Skatt og rammetilskudd

Kommunens frie inntekter; skatt og rammetilskudd utgjør 60 % av kommunens inntekter. Hvordan disse utvikler seg har derfor stor betydning for kommunens økonomi. Tabellen under gir en oversikt over beregnet skatt og rammetilskudd i planperioden.

	2009	2010	2011	2012
Skatteinntang	361 000	370 500	380 000	389 500
Rammetilskudd	111 800	111 200	110 800	110 800
Sum HP 2009-2012	472 800	481 700	490 800	500 300
Sum HP 2008-2011	459 100	470 200	485 400	
Differanse	13 700	11 500	5 400	

Tab 1: Beregning av skatt og rammetilskudd 2009 – 2012 ((Beløp i 1000 kr)

Beregningen er basert på en modell utviklet av KS og tar utgangspunkt i statsbudsjett 2009. Tallene fra handlingsprogram 2008-2011 er korrigeret for pris- og lønnsvekst, oppgaveendringer og endringer i befolkningsprognosen. De frie inntektene er justert opp for alle årene. Dette skyldes først og fremst at kommuneøkonomien generelt styrkes, men også at en omlegging av inntektssystemet er til gunst for Ås kommune.

Ås kommune tjener på omleggingen av inntektssystemet, dels som følge av at det innføres et tilskudd for kommuner med sterk befolkningsvekst og dels at selskapskatten avvikles. Veksttilskuddet innføres som en ordning for kommuner som har sterk vekst i folketallet og skatteinntekter under 140 % av landsgjennomsnittet. Ås kommune får 1,7 mill. kroner i veksttilskudd i 2009 og er én av 38 kommuner som mottar et slikt tilskudd. Det er lagt til

grunn at Ås kommune vil motta om lag 4 mill. kroner pr. år de tre siste årene i planperioden. Selskapsskatten avvikles fra og med 2009 og kommunene får kompensert dette gjennom tilsvarende økning i inntektsskatt. Ås kommune tjener om lag 3,5 mill. kroner i 2009 på denne endringen.

Under oppgaveendringer er det følgende større endringer:

- Øremerket tilskudd til psyksisk helsearbeid innlemmes i rammetilskuddet
- Vertskommunetilskuddet for psykisk utviklingshemmede går fra å være dels øremerket og dels finansiert over rammetilskuddet til å bli et rent øremerket tilskudd
- Gjennom rammetilskuddet gis det midler til forsterket opplæring i norsk og matematikk fra høsten 2009. I 2006 ble det lagt inn midler til innfasing av nye læremidler. Utsiftingen skal være fullført i 2008. Disse midlene videreføres i 2009 til forsterket opplæring.

Eiendomsskatt på verk og bruk

Anslagene for eiendomsskatt på verk og bruk er justert litt opp i forhold til Handlingsprogram 2008-2011.

Statlige tilskudd

Fra 2004 ble det innført en ny kompensasjonsordning for merverdiavgift for kommunesektoren. Kommunene gis en generell kompensasjon for merverdiavgift for å unngå konkurransevridning mellom kommunal og privat sektor. Ordningen finansieres ved trekk i rammetilskuddet. For 2009 økes anslaget med 6,1 mill. kroner i forhold til Handlingsprogram 2008-2011, det vil si at anslaget blir 27,37 mill. kroner. Anslaget er på nivå med trekket i rammetilskuddet, det vil si at kompensasjonsordningens virkning på netto driftsresultat er nøytral. Anslaget økes først og fremst som følge av økt investeringsnivå i 2009. Noe tilsvarende gjelder for 2010 der anslaget er økt med 3,1 mill. kroner i forhold til Handlingsprogram 2008-2011. For de to siste årene er det beregningsteknisk lagt til grunn at inntektsanslaget for momskompensasjon tilsvarer trekket i rammetilskuddet selv om investeringsprogrammet tilsier at anslaget burde være vesentlig lavere.

Både merverdiavgiftskompensasjon generert fra drift og investering føres nå i driftsregnskapet. Basert på tidligere signaler fra statens side ble det i Handlingsprogram 2008-2011 lagt opp til at merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer skulle føres i investeringsregnskapet fra og med 2009. Det er nå avklart at dagens ordning skal fortsatt gjelde i 2009, men fra 2010 innføres det nye regler som innebærer et strammere balansekrav i driften. Fra budsjett- og regnskapsåret 2010 skal minimum 20 % av merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. For 2011 skal minimum 40 % overføres, for 2012 minimum 60 % og for 2013 minimum 80 %. Fra og med budsjettåret 2014 skal merverdiavgiftskompensasjonen fra investeringer i sin helhet regnes som inntekter knyttet til investeringsprosjekter og føres i investeringsregnskapet.

Anslaget for investeringskompensasjon reduseres i Handlingsprogram 2009-2012 med om lag 0,6 mill. kroner som følge av at rentenivået reduseres fra 5,5 til 5 %.

Tilskuddet til ressurskrevende tjenester øker mens vertskommunetilskuddet for psykisk utviklingshemmede reduseres i Handlingsprogram 2009-2012. Disse endringene skyldes endringer i brukergruppene med tilsvarende endringer på utgiftssiden. Integreringstilskud-

det for flyktninger øker dels som følge av flere brukere og dels som følge av at tilskuddsordningen reelt sett styrkes.

Renter og avdrag

For nye lån og lån som er tatt opp i flytende rente, er det forutsatt et rentenivå på 5 prosent for hele planperioden. Dette er 0,5 prosentpoeng lavere enn i Handlingsprogram 2008-2011. Det er budsjettert med renteutgifter på 42,0 mill. kroner for 2009, målt i nominelle priser. Dette er 1,5 mill. kroner lavere enn i Handlingsprogram 2008-2011. Lavere renteutgifter blir i all hovedsak utlignet ved at inntekter fra bankinnskudd, rentekompensasjon og gebyrer innen vann og avløp også reduseres.

Ved årsskiftet 2008/09 vil Ås kommune ha 841 mill. kroner i lån (ekskl. startlån og formidlingslån). Rundt 37 % av samlet låneopptak har fastrente som løper ut i perioden 2010-2013. Fastrentelånene bidrar til at nettoeffekten av endret rentenivå reduseres. Dersom rentenivået skulle bli 6 %, ville det medføre en økning i kommunens nettoutgifter på 3,6 mill. kroner for 2009. Beløpet ville bli tilsvarende 3,6 mill. kroner lavere enn budsjettert dersom rentenivået skulle bli 4 % i 2009.

For 2010 er det budsjettert med renteutgifter på 42,1 mill. kroner. Dette er en reduksjon på 2,7 mill. kroner i forhold til Handlingsprogram 2008-2011. Av dette motsvares 1,5 mill. kroner i lavere inntekter, dvs. en nettoeffekt på 1,2 mill. kroner. Tilsvarende nettoeffekt for 2011 er 2,1 mill. kroner.

Kommunens avdragsutgifter bestemmes av verdien av anleggsmidler og deres avskrivningstid. Avskrivningstiden er for de fleste investeringsprosjekter satt til det maksimale, noe som bidrar til et høyere gjeldsnivå for kommunen. I Handlingsprogram 2009-2012 er det lagt til grunn at det ikke skal være låneopptak de tre siste årene i planperioden. Dette vil gi et betydelig positivt bidrag til reduksjon av gjeldsnivået for kommunen.

Budsjettert avkastning fra SFE-midlene er satt til 11,5 mill. kroner, det vil si 1 mill. kroner lavere enn tidligere. Dette skyldes at kapitalbasen reduseres som følge av at det meste av bufferfondet må brukes i år for å dekke papirtapet grunnet det store fallet i aksjekursene.

Fellesinntekter og -utgifter

En oppsummering av punktene 2.1.1-2.1.4 viser følgende:

	2009	2010	2011	2012
Fellesinntekter/utgifter i HP 2008-2011	459 992	470 431	482 405	
Fellesinntekter/utgifter i HP 2009-2012	490 121	497 172	506 983	517 571
Differanse	30 129	26 741	24 578	
Herav mva. komp generert fra investering	-14 870	-12 500	-12 500	
Reell økning	15 259	14 241	12 078	

Tab 2: Beregning av fellesinntekter og -utgifter 2009 – 2012

Tabellen viser at avviket mellom planene er over 30 mill. kroner for 2009. Avviket går i positiv retning. Om lag halvparten av avviket skyldes endret forutsetning knyttet til føring av merverdiavgiftskompensasjon. Resterende beløp på 15,3 mill. kroner kan betraktes som en reell økning av fellesinntekter og -utgifter. Økningen skyldes for en stor del økning i skatt og rammetilskudd.

Pris- og lønnsvekst

Tallene for planperioden legges fram i faste 2009-priser, mens tall for 2009 og tidligere år er i løpende priser. I statsbudsjettet er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 4,5 % fra 2008 til 2009.

Det er budsjettert med en lønnsvekst på 5 % fra 2008 til 2009, noe som er i tråd med forutsetninger i statsbudsjettet. For pensjonsordningene er det budsjettert med 12 % i premiesats for ansatte med pensjon i KLP og Storebrand og 11,2 % for ansatte med pensjon i SPK. I Handlingsprogram 2008-2011 var tallene henholdsvis 12,3 og 11 %.

Gebyrinntekter og egenandeler

Inntekspotensialet fra gebyrer og egenandeler blir løpende vurdert. Det meste av potensialet er tatt ut tidligere.

Følgende gebyrer og egenandeler prisjusteres:

- Middag
- Kulturskole
- Svømmehaller

Følgende gebyrer og egenandeler økes utover prisvekst:

- Salg av eiendomsopplysninger
- Egenbetaling for hjemmetjenester og miljøarbeidertjenesten fra 4 G og over
- Salg av sykehjemsplass til andre kommuner
- Skolefritidsordning
- Husleie for utleieboliger
- Bygningsgebyr
- Renovasjonsgebyr

Følgende gebyrer og egenandeler innføres:

- Egenandel for dagtilbudet funksjonshemmede

Følgende gebyrer og egenandeler settes ned:

- Årsavgift og tilkoblingsgebyr for vann
- Årsavgift og tilkoblingsgebyr for avløp

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat regnes ofte som den viktigste indikatoren for kommunens økonomi. Netto driftsresultat er differansen mellom driftsinntekter inkl. finansinntekter og driftsutgifter inkl. finansutgifter. Netto driftsresultat sier noe om handlefriheten til en kommune. Fylkesmannen mener at netto driftsresultat bør ligge over 3 %. Dette vil gi kommunen mulighet til å egenfinansiere investeringene og å opparbeide nødvendige reserver til bruk i økonomiske nedgangstider.

		2009	2010	2011	2012
1	Netto driftsresultat	3 608	4 346	9 624	19 971
2	I prosent av driftsinntekter	0,5	0,5	1,2	2,4
3	Overføres til investering	2 370	2 400	4 800	7 200
4	Avsettes til generelt disposisjonsfond	3 466	4 311	7 294	15 271
5	Netto driftsresultat korrigert	5 836	6 711	12 094	22 471
6	I prosent av driftsinntekter	0,8	0,8	1,5	2,7

Tab 3: Netto driftsresultat basert på forutsetninger i handlingsprogram 2009-2012

Tallene i de to første linjene i tabellen viser netto driftsresultat basert på forutsetningene som ligger i Handlingsprogram 2009-2012. Tabellen viser at netto driftsresultat for 2009 er 0,5 % av driftsinntektene. Dette er meget lavt når man ser isolert på resultatet for 2009. Indikatoren viser imidlertid en positiv utviklingen utover i planperioden. For 2008 var netto driftsresultat - 1,4 % i opprinnelig budsjett. Sammenholdt med dette tallet er det en klar forbedring.

Netto driftsresultat uttrykker hvilke midler som ikke blir benyttet i driftsbudsjettet, og som gjenstår til bruk til investeringer (linje 3) og avsetninger (linje 4). Som tidligere nevnt vil nye regler tre i kraft fra 2010 for føring av merverdiavgiftskompensasjon. Fra 2010 skal en økende del av inntektene generert fra investeringer overføres til investeringsregnskapet. Beløp som står på linje 3 er minimumsbeløp og kommunen har ikke adgang til å overføre lavere beløp til investeringsregnskapet.

Beløpene under linje 3 og 4 er i sum større enn netto driftsresultat og kan betraktes som en korrigering av netto driftsresultat. Vann- og avløpssektoren har en netto bruk av fondsmidler i perioden 2009-2012. Denne fondsbruken er såpass stor at den påvirker netto driftsresultat og bidrar til at resultatet blir lavere enn i en normal situasjon. Linje 5 og 6 viser hva netto driftsresultat ville ha vært dersom man ikke hadde fondsbruken fra vann- og avløpssektoren.

2.2 Befolkningsutviklingen

31.12.2007 var det 15 324 innbyggere i Ås kommune. Dette er en økning på 3 % fra 31.12.2006. Den reelle befolkningsveksten for Ås i perioden 2004 - 2007 var på 6 %. Prognosen viser at antatt vekst i perioden 2009 - 2012 vil være på ca 10 %. Tabell 4 viser den reelle befolkningsveksten i perioden 2004 - 2007 og befolkningsprognosen i perioden 2008 - 2012. Denne prognosen baserer seg på en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 2 % pr. år som er forutsatt i kommuneplanen og at Dyster-Eldor bygges ut som forutsatt i kommunestyrets vedtak.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	Reelle tall				Prognose				
Alder 0	185	163	210	205	191	200	212	227	239
Alder 1-5	993	1006	965	1046	1083	1115	1146	1199	1206
Alder 6-12	1559	1538	1552	1529	1543	1540	1589	1619	1714
Alder 13-15	696	707	703	703	710	715	709	716	700
Alder 16-19	720	754	830	910	932	963	970	970	990
Alder 20-29	1651	1564	1620	1721	1883	2001	2155	2312	2368
Alder 30-66	7107	7219	7355	7513	7717	7888	8181	8425	8702
Alder 067-079	1101	1114	1149	1201	1217	1254	1303	1339	1378
Over 80	460	465	489	496	510	529	538	578	596
Sum befolkning	14472	14530	14873	15324	15786	16205	16803	17386	17892
Absolutt vekst	149	58	343	451	462	419	598	583	506
Vekst i %	1,04	0,40	2,36	3,03	3,01	2,66	3,69	3,47	2,91

Tab 4: Reell befolkningsvekst i perioden 2004 - 2007 og befolkningsprognosen i perioden 2008 - 2012.

Befolkningsutviklingens konsekvenser for tjenestetilbudet

Tabell 5 viser befolkningsutviklingen for aldersgruppen 6-12 år fordelt på de 7 skolekretsene i Ås sett opp mot skolekapasitet. Med den ønskede befolkningsveksten som det er lagt opp til innenfor de ulike skolekretsene (jfr. boligprogrammet i kommuneplanen), så vil skolekapasiteten på den enkelte skole være tilstrekkelig både på barneskolene og ungdomskolene i første del av handlingsprogramperioden.

Skolekapasiteten på Rustad vil bli utfordret når Dyster- Eldor bygges ut. Den samlede skolekapasiteten på Rustad, Åsgård og Brønnerud vil også bli utfordret som følge av denne utbyggingen. Tas Kroer skole med i denne beregningen vil den samlede skolekapasiteten være tilstrekkelig. Forskyves salget av Dyster-Eldor til 2011 vil skolekapasiteten i sentralområdet ikke bli utfordret i planperioden.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Skolekapasitet
Nordby	290	280	284	293	284	282	301	309	308	308	360
Sjøskogen	149	160	161	175	173	187	187	186	189	184	250
Solberg	171	156	151	152	148	156	147	141	160	169	170
Brønnerud	108	106	104	117	111	120	129	131	126	131	175
Åsgård	349	348	335	343	350	340	337	349	347	382	392
Rustad	398	376	380	350	351	356	333	358	382	427	392
Kroer	138	133	123	122	112	102	106	114	111	113	175
Nordbytn US	215	258	273	273	267	270	266	278	283	247	360
Ås US	418	438	434	430	436	440	449	430	433	403	540

Tab 5: Befolkningsutviklingen for aldersgruppen 6-12 år fordelt på skolekretsene i Ås og skolekapasiteten på den enkelte skole.

Ås kommune hadde pr. desember 2008 90 % barnehagedekning. Med den forventede økningen i antall barn vil barnehagekapasiteten synke hvis det ikke bygges flere barnehager. Det er sannsynlig at 100 % av barna over 3 år og 90 % av barna under 3 år ønsker barnehageplass. Økningen i antall barn, forventet nedgang i prisen per barnehageplass når det er full barnehagedekning, samt en sannsynlig lovfestet rett til barnehageplass fra august 2009 for barn som fyller 1 år innen utgangen av august og som søker til hovedopptaket, vil muligens føre til enda større pågang i den yngste gruppen.

Det er overkapasitet på barnehageplasser for barn over 3 år i kommunen, men stor mangel på plasser for barn under 3 år. Imidlertid brukes plassene fleksibelt slik at kapasiteten utnyttes maksimalt.

I oktober 2009 vil utvidelsen av Frydenhaug barnehage være fullført. Barnehagen får vel 50 nye barnehageplasser. Befolkningsprognosen viser at høsten 2010 vil kommunen mangle omkring 50 plasser for å ha full dekning, de fleste i Nordbyområdet. Mangel på barnehageplasser i 2012 vil være ca 45 plasser i Ås sentralområdet og ca 60 plasser i Nordbyområdet.

Andelen eldre over 80 år vil i følge prognosen øke med 86 personer fra 2008 til 2012, dvs med 17 %. Med en ønsket dekningsgrad på 20 % vil det som følge av denne veksten være behov for 119 institusjonsplasser i 2012. Moer sykehjem, inkludert bokollektiv for personer med demens, har 110 institusjonsplasser, hvorav inntil 10 plasser blir leid ut i en periode. Det vil derfor være en utfordring å opprettholde en dekningsgrad på 20 % med nåværende bygningsmasse.

2.3 Felles målkart

Fokusområder	Samfunn	Brukere	Medarbeidere	Økonomi
Kommuneplannens hovedmål Hva vi vil oppnå?	-Ås kommune har en bærekraftig samfunnsutvikling som sikrer livskvalitet. -Ås kommune forvalter arealressurser, eiendommer og teknisk infrastruktur på en bærekraftig måte	-Barn og unge har et variert oppvekst- og læringsmiljø som gir trygghet og utfordringer -Voksne som har behov for kommunale tjenester har et selvstendig og verdig liv.	-Kommunen har kompetente medarbeidere og en hensiktsmessig organisasjon	-Kommunen har en økonomi som gir handlefrihet
Kritiske suksessfaktorer (KSF) Hva må vi lykkes med?	S1 God fysisk og psykisk helse blant innbyggerne S2 Gode sosiale og fysiske miljøer S3 Bærekraftig forvaltning av arealer og teknisk infrastruktur	B1 Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	M1 Godt arbeidsmiljø M2 God ledelse M3 Kompetente medarbeidere M4 Organisering av arbeidet M5 Lønns- og arbeidstidsordninger	Ø1 Tilfredsstillende netto driftsresultat Ø2 God økonomistyring Ø3 Effektiv tjenesteproduksjon Ø4 God forvaltning av aktiva
Måleindikatorer (MI) Hva skal vi måle?	S1.1 Levekårsindeks S2.1 Andel barn/unge under 25 år som er medlem i en forening S2.2 Antall utlån av alle medier på biblioteket S2.3 Antall åpne arrangementer i kulturhuset S2.4 Tilfredshet med kommunens nettsider S2.5 Andel nærmiljøtiltak som er gjennomført ihht plan S2.6 Turnover på utleieboliger S3.1 Antall dispensasjoner fra kommuneplanen S3.2 Vannkvalitet i Årungenvassdraget indikert ved siktdyp S3.3 Andel avfall til restavfall S3.4 Energiforbruk pr m ² i kommunale bygg S3.5 Antall miljøsertifiserte virksomheter i Ås	B1.1 Brukertilfredshet med tjenestene B1.2 Dekningsgrad for tjenester B1.3 Resultat fra nasjonale prøver B1.4 Antall brukere av de kommunale fritidstilbudene for ungdom B1.5 Saksbehandlingstid/ svartid B1.6 Antall påklagde vedtak som er omgjort av fylkesmannen B1.7 Antall brukere pr korttids-/avlastningsplass	M1.1 Medarbeidertilfredshet med arbeidsmiljø M1.2 Sykefravær M2.1 Medarbeidertilfredshet med nærmeste leder M3.1 Medarbeidertilfredshet med kompetanse og læringsmuligheter i jobben M3.2 Andel fagstillinger som er besatt med rett formell kompetanse M4.1 Medarbeidertilfredshet med organisering av oppgaver og arbeid M4.2: Medarbeidertilfredshet med innhold i jobben M 5.1 Medarbeidertilfredshet med systemer og ordninger for lønn og arbeidstid	Ø1.1 Netto driftsresultat Ø2.1 Avvik i forhold til budsjett Ø2.2 Stabilitet i øk. rammer Ø3.1 Netto driftsutgifter pr innbygger Ø4.1 Vedlikeholds-/rehabiliteringsmidler ifht bygningsmasse, veganlegg m.m. Ø4.2 God forvaltning av aktiva

Tab 6: Felles målkart

3 Fokusområde samfunn

Fokusområdet samfunn skal sikre oppmerksomheten om kommunen som samfunnsaktør og pådriver for en god og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet. Kommuneplanen har definert 2 hovedmål under dette fokusområdet.

FOKUSOMRÅDE SAMFUNN					
❖ Ås kommune har en bærekraftig samfunnsutvikling som sikrer livskvalitet.					
❖ Ås kommune forvalter arealressurser, eiendommer og teknisk infrastruktur på en bærekraftig måte.					
Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Resultat ved siste måling	Resultatmål 2009	
				Ønsket	Godt nok
S1 God fysisk og psykisk helse blant innbyggerne	S1.1 Levekårsindeks ¹	Registrering ved SSB	2007 - 3,5	3,4	3,5
S2 Gode sosiale og fysiske miljøer	S2.1 Andel barn/unge under 25 år som er medlem i en forening.	Registrering ved kommunen	2007 – 70 %	71 %	70 %
	S2.2 Antall utlån av alle medier fra folkebibliotek per innbygger	Registrering ved KOSTRA	2006 – 5,5	5,6 pr innbygger	5,5 pr innbygger
	S2.3 Antall åpne arrangementer i kulturhuset	Registrering ved kommunen	<i>Pr 2. tertial 2007 - 17</i>	25 arrangementer	20 arrangementer
	S2.4 Tilfredshet med kommunens nettsider	Registrering ved Norge.no	2007 - 5 stjerner	6 stjerner	4 stjerner
	S2.5 Andel nærmiljøtiltak som er gjennomført ihht plan	Registrering ved kommunen	2007 – 100 %	100 %	80 %
	S2.6 Turnover på utleieboliger (nyinnflyttinger)	Registrering ved kommunen	pr. 15.09.08 - 21	25	20
S3 Bærekraftig forvaltning av arealer og teknisk infrastruktur	S3.1 Antall dispensasjoner fra kommuneplanen	Registrering ved kommunen	2007 – 5 dispensasjoner	5 dispensasjoner	10 dispensasjoner
	S3.2 Vannkvalitet i Årungenvassdraget indikert ved siktedyp i meter	Registrering ved kommunen	2007 – 1,5 meter	2 meter	1,5 meter
	S3.3 Andel avfall til restavfall	Registrering ved Follo ReN	Måles fra år 2008	45 %	50 %
	S3.4 Energiforbruk pr m ² i kommunale bygg	Registrering ved kommunen	Måles fra år 2008	180 Kwh/m ²	190 Kwh/m ²
	S3.5 Antall miljøsertifiserte virksomheter i Ås	Registrering ved kommunen	2007 - 0 kommunale virksomheter og 14 bedrifter	1 kommunal virksomhet	1 kommunal virksomhet

Tab 7: Målkart for fokusområdet Samfunn

¹ SSBs levekårsindeks viser spredningen mellom kommunene for 7 sentrale indikatorer som sosialhjelp, dødelighet, uføretrygding, attføring, vold, arbeidsløshet og overgangsstønning. Skalaen varierer mellom 1 (beste levekår) og 10 (vanskeligste levekår).

3.1 God fysisk og psykisk helse blant innbyggerne

Folkehelse

Tjenestens innhold

Kommunen skal være en pådriver og tilrettelegger for at innbyggerne i Ås har en god fysisk og psykisk helse. Mange enheter i kommunen gjennomfører tiltak som kan bidra til å bedre folkehelsen blant innbyggerne. Bygnings- og reguleringsavdelingen skal ivareta folkehelseperspektivet i den fysiske planleggingen. Kommunalteknisk avdeling skal legge til rette for at alle får muligheten til fysisk aktivitet i natur og i sitt bomiljø. Skolehelsetjenesten sprer kunnskap om sunt kosthold og gode matvaner. I skolene jobbes det systematisk for å redusere mobbing. Det er etablering en nettverksgruppe i kommunen som skal bidra til å bedre innbyggernes psykiske og fysiske helse gjennom å initiere samarbeidsprosjekter mellom kommunen og lag, foreninger og arbeidsliv.

Utfordringer

Nettverksgruppa skal legge til rette for samarbeidsprosjekter som kan bidra til å bedre innbyggernes fysiske og psykiske helse. Mange er opptatt av, og arbeider for å bedre folkehelsen, både virksomheter i kommunen, lag og foreninger og arbeidsliv. Utfordringen er å få disse aktørene til å samarbeide om å bedre innbyggernes fysiske og psykiske helse.

Tiltak i 2009

- Legge til rette for og initiere samarbeidsprosjekter mellom kommunen og lag, foreninger og arbeidsliv som kan bidra til å bedre innbyggernes fysiske og psykiske helse.

Friluftsliv, nærmiljø og idrett

Tjenestens innhold

Tjenesten omfatter planlegging, drift og vedlikehold av kommunens anlegg, friluftsområder, parker og plasser, nærmiljøanlegg og idrettsområder.

Utfordringer

Friluftsliv

Det er viktig å legge forholdene til rette slik at innbyggerne får lyst til å bruke friområdene i kommunen. Friområdene på Breivoll, Berg og Tangen må holdes ryddige og attraktive for brukerne i sommersesongen. Badeplassen på Breivoll blir mye brukt, både av kommunens innbyggere og av andre. Kommunen må derfor gi god informasjon om vannkvaliteten slik at brukerne kan bade trygt. Mange bruker skiløypene i kommunen som prepareres av Skiforeningen. Avtalen med Skiforeningen om merking av hovedturstier og preparering av skiløyper skal opprettholdes.

I en tid med mindre ressurser er det viktig å utnytte de ressursene som fins så langt som mulig. Kommunen må derfor arbeide for å få til et samarbeid med velforeninger eller andre frivillige organisasjoner om rydding, merking og vedlikehold av turløyper i nærområdet.

Nærmiljø

For å styrke barn og unges muligheter for fysisk aktivitet i sitt nærområdet må kommunen opprettholde tilfredsstillende vedlikehold av ballbingene ved Sjøskogen, Nordbytun, Åsgård og Kroer skoler.

For å redusere behovet for skoleskyss må det bygges gangveier og settes i verk andre trafiksikkerhetstiltak som kan bidra til sikrere skolevei.

Parker og plasser

Lekeplassene ved skoler og barnehager skal være aktivitetsområder som bidrar til å dekke barnas aktivitetsbehov. Det er derfor viktig at lekeplassene er trygge og at lekeutstyret er av god standard.

Idrett

For å gi et tilbud om idrettsaktiviteter i nærområdene er det viktig å opprettholde drift- og vedlikeholdsstandarden på kommunale utendørs idrettsanlegg. For at idretten skal ha et godt treningstilbud, også om vinteren, ønsker bl a fotballgruppa og idrettslaget å bygge treningshall ved Ås stadion. Dette forutsetter at det inngås avtale mellom idrettslaget og kommunen og at det ikke koster kommunen noe. Nordby idrettslag ønsker nytt garderobehus. For å få dette til ønsker idrettslaget at det inngås avtale med kommunen. Det forutsettes at dette ikke skal koste kommunen noe.

For å vitalisere Ås sentrum og gi et aktivitetstilbud og treningstilbud er det uttrykt ønske om å etablere et mindre isanlegg i sentrum.

Universell utforming

Arbeidet med å gjøre kommunale friområder tilgjengelig for alle videreføres. Arbeidet med universell utforming i Ås sentrum forutsettes avventet til godkjent plan for utearealene i Ås sentrum foreligger.

Tiltak i 2009

- Merke turveier i samarbeid med velforeninger
- Gjennomføre kortsiktige og langsiktige tiltak som kan bidra til sikrere skolevei.
- Søke muligheter for realisering av treningshall i samarbeid med Ås Fotball/Ås Idrettslag
- Søke muligheter for realisering av nytt garderobehus ved Nordby Idrettsplass i samarbeid med Nordby Idrettslag.

3.2 Gode sosiale og fysiske miljøer

Kulturliv

Tjenesten innhold

Kommunen har en viktig rolle som samarbeidspartner og tilrettelegger for et aktivt kultur- og organisasjonsliv. Ulike tilskuddsordninger, tilrettelegging av bygg og anlegg, utleie av lokaler og utstyr er eksempler på viktige tilretteleggingstiltak. Kommunen driver også egne virksomheter som bibliotek, kulturskole, mediaverksted, fritidsklubb, svømmehaller, idrettshaller og frivillighetssentral. Kommunens innsats som tilrettelegger for frivillig sektor, bibliotek tjenester og frivillighetssentralens tjenester beskrives her.

Utfordringer

Frivillig sektor gjør en betydelig innsats for lokalsamfunnet. Denne innsatsen bidrar til identitet og tilhørighet, sosialt samhold og trivsel. Det er et mål å legge forholdende bedre til rette slik at det blir enklere for lag og foreninger å bidra med frivillig innsats. På grunn av kommunens økonomiske situasjon er det imidlertid nødvendig å redusere tilskuddet til frivillige lag og foreninger.

Kulturhuset i Ås bør utvikles til en sentral møteplass for kulturlivet. Kommunens stramme økonomi gjør at dette vanskelig lar seg gjøre. På grunn av pålegg om brannsikring er det en utfordring å fortsatt holde huset åpent.

UMB og studentsamfunnet representerer et betydelig potensial i forhold til økt samarbeid om kulturaktiviteter. Kommunen skal derfor være en pådriver for et slikt samarbeid.

Biblioteket skal være en sentral møteplass for alle innbyggerne i Ås og det er viktig at tjenesten utvikles i tråd med ressurser, behov og forventninger som brukere i alle aldre har til et moderne folkebibliotek. Den teknologiske utviklingen som internett og utlån av nye medietyper representerer, er en utvikling som biblioteket må møte. Ås er en kommune med et internasjonalt miljø, og bibliotekets tilbud bør gjenspeile dette. Utvidet åpningstid ble gjennomført i 2008. Dette bør opprettholdes for å gi brukerne et godt tilbud. Samtidig er det på grunn av den økonomiske situasjonen vanskelig å opprettholde filialen på Nordby.

I 2008 ble det gjennomført en utredning om frivillighetssentralens rolle i Ås. Utredningen ble behandlet politisk og formannskapet vedtok følgende i møte 27.08.08:

1. Frivillighetssentralen i Ås videreføres.
2. Frivillighetssentralen utvikles til en sektorovergripende nærmiljøsentral i tråd med sentrale føringer, kommuneplanen og erfaringer fra 10 års drift. Omsorgsorienterte tiltak som formidlingstjenesten og besøksvenntjenesten opprettholdes inntil videre.
3. Det skal vurderes om det er mulig å lokalisere frivillighetssentralen i kulturhuset.

Tiltak i 2009

- Legge forholdende til rette slik at det blir enkelt for lag og foreninger å bidra med frivillig innsats.
- Søke muligheter som gjør at kulturhuset fortsatt kan være åpent.
- Øke samarbeidet med UMB og studentsamfunnet om kulturaktiviteter.
- Utvikle frivillighetssentralen til en nærmiljøsentral og vurdere muligheten for å lokalisere frivillighetssentralen i kulturhuset.

Medvirkning og dialog

Tjenestens innhold

Kommunen skal som pådriver og tilrettelegger for utviklingen av lokalsamfunnet, bidra til å skape gode sosiale og fysiske miljøer. I dette arbeidet spiller kommunen på lag med innbyggerne, folkevalgte, de frivillige organisasjonene, næringslivet og UMB. Dialog og medvirkning med disse aktørene er derfor viktig.

Utfordringer

Ås kommune er opptatt av å videreutvikle rollen som samfunnsaktør. Kommunen vil derfor tilrettelegge for medvirkning og dialog slik at flest mulig kan ta del i utviklingen av Ås som lokalsamfunn. Kommunen vil stimulere til dialog og medvirkning fra innbyggerne, de frivillige organisasjonene, næringslivet og UMB ved å bruke arenaer hvor innbyggere eller grupper av innbyggere, lag og foreninger og næringslivet kan møte kommunens politikere og administrasjon. Kommunen vil bl a forsøke å gjøre politiske debatter og prosesser mer åpne for innbyggerne og andre interesserte.

Kommunen skal bruke og utvikle spørreundersøkelser i sitt arbeid med å utvikle kvaliteten på kommunens tjenester. I planperioden skal det gjennomføres innbyggerundersøkelse og brukerundersøkelser.

Tiltak i 2009

- Styrke dialogen og samarbeidet mellom kommunens politikere og administrasjon, innbyggere og frivillige organisasjoner, næringsliv og UMB i utviklingen av lokalsamfunnet, gjennom aktiv bruk av folkemøter og andre arenaer hvor disse aktørene kan møtes.
- Styrke dialogen med brukerne, foresatte og pårørende i utviklingen av kommunens tjenester, bl.a. gjennom bruk av brukerundersøkelser
- Ta i bruk demokratiportalen for å øke tilgjengeligheten til beslutninger og saksgrunnlag
- Etablere rutiner for håndtering og gjenfinning av alle typer henvendelser til kommunen.
- Utarbeide en informasjonsstrategi

Servicetorget

Tjenesten innhold

Servicetorget er kontaktpunktet ut mot innbyggerne og brukere og skal kunne besvare de fleste forespørsler om hele kommunens tjenestetilbud. Videre skal servicetorget kunne veilede og gi hjelp ved søknad om kommunale tjenester eller videreformidle kontakt til rett saksbehandler. Servicetorget saksbehandler og fatter vedtak for en del regelstyrte tjenester. Kommunens e-dialog besvares av servicetorget som også har ansvar for kommunens Internettside.

Utfordringer

Det er behov for å videreutvikle servicetorget til å kunne saksbehandle og fatte vedtak for flere regelstyrte tjenester slik at innbyggerne får raskere svar. I utviklingen av servicetorget er det også nødvendig å vurdere større og bedre lokaler for servicetorgetts ansatte.

Det er en økende andel innbyggere som ønsker å kommunisere med det offentlige ved hjelp av elektroniske selvbetjeningsløsninger. Økt bruk av elektronisk kommunikasjon mellom offentlig forvaltning og innbyggerne krever sikker innlogging på Minside og andre portal-løsninger ved felles offentlige autentiseringsløsninger ved hjelp av Minid. Interaktive tjenester for innbyggerne vil kunne effektivisere interne prosesser. Ås kommunes hjemmeside må tilpasses nye og utvidete kvalitetskrav til nettsteder i hht kvalitetskriteriene fra Norge.no.

Tiltak i 2009

- Utvikle kommunens nettside i samsvar med kvalitetskriteriene til Norge.no

- Tilby elektroniske tjenester til innbyggerne og næringslivet gjennom henholdsvis Min-side og Altinn (internettportal for elektronisk dialog mellom næringsdrivende og det offentlige.)
- Tilby autentisering ved hjelp av Minid.

Arbeidsliv og næringsliv

Tjenesten innhold

Kommunen skal bidra til et godt samarbeid med næringslivet i Ås og være en pådriver og tilrettelegger for næringsutvikling.

Utfordringer

Kommunestyret vedtok i juni 2007 *Strategisk næringsplan for Follo*. Planen inneholder en strategisk del med mål og strategier og et handlingsprogram med tiltak. Ås kommune skal bidra i gjennomføringen av denne planen.

Det er behov for en mer helhetlig næringspolitikk i kommunen. Med utgangspunkt i Næringslivstrategien for Follo skal det derfor utarbeides en næringspolitisk handlingsplan for Ås som avklarer:

- kommunens spesielle fortrinn og forutsetninger i næringsutviklingen
- hvilken rolle kommunen skal spille
- hva slags type næring som bør etableres i de områdene i Ås som blir lagt ut til næringsformål.

Stortinget vedtok i april 2007 å flytte Veterinærhøgskolen og Veterinærinstituttet til Ås. Dette vil gi Ås nærmere 730 nye arbeidsplasser og 500 nye studenter. Kommunen skal bidra til å sikre nødvendige utviklingsmuligheter for UMB, NVH og VI og stimulere til vekst og etablering av nye næringer med tilknytning til forsknings- og universitetsmiljøet.

Ås sentrum er i utvikling og ønskes styrket som bolig-, nærings-, service og kultursenter. Samtidig er det viktig å ivareta de grønne områdene i sentrum. Det er viktig å få til et godt samarbeid med de aktørene som kan bidra til en slik utvikling.

Kommunestyret har vedtatt at det skal utarbeides en kommunedelplan for Vinterbroområdet. Bakgrunnen for vedtaket er Steen & Strøm sitt ønske om å videreutvikle Vinterbro som handels- og opplevelsesdestinasjon, gjennom en utvikling som knytter handelssenteret nærmere opp mot de aktivitetene som finnes på Tusenfryd. Dette er tenkt gjennomført med følgende tiltak på sørsiden av RV 156 via en bro over denne:

- Innendørs skibakke for alpint og skitunnel for langrenn og skiskyting
- Hotell med konferansesenter, SPA-avdeling og badeanlegg
- Utvidet handel med plasskrevende varegrupper

Høringsutkastet til kommuneplanen er vedtatt av kommunestyret og planen er sendt på høring. Dette arbeidet skal følges opp i planperioden.

Tiltak i 2009

- Bidra i oppfølgingen av strategisk næringsplan for Follo
- Utarbeide en næringspolitisk handlingsplan for Ås

- Sikre nødvendige utviklingsmuligheter for UMB, NVH og VI og stimulere til vekst og etablering av nye næringer med tilknytning til forsknings- og universitetsmiljøet.
- Styrke Ås sentrum som et bolig-, nærings-, service- og kultursenter, samt sikre de grønne områdene i sentrum.
- Fullføre arbeidet med en kommunedelplan for Vinterbroområdet, samt følge opp denne.

Samferdsel

Tjenestens innhold

Denne tjenesten omfatter kommunen som pådriver i arbeidet for et bedre kollektivtilbud i Ås, samarbeid med Statens Vegvesen om riksvegene i kommunen, samt drift, vedlikehold og utvikling av de kommunale vegene og sykkelvegene.

Utfordringer

Mye av boligbyggingen i kommunen er planlagt i Ås sentralområde, og det er viktig at kollektivdekningen er god. Kommunen vil derfor gjennom samarbeid med de andre Follokommunene være en pådriver for å bedre kollektivtilbudet, spesielt knyttet til antall togav-ganger.

For å redusere transportbehovet er det viktig å styrke busstilbudet i Ås. Kommunen vil derfor være en pådriver for å styrke dette tilbudet. E6 og E18 bør forbedres som bussbaserte kollektivlinjer med parkeringsmuligheter ved Korsegården, Vinterbro, Nygårdskrysset og Holstad.

RV 152 representerer en betydelig barriere i Ås sentralområde med flere utsatte kryss og gangfelt. Forventet befolkningsvekst og en fremtidig omlegging av RV 152 mellom Holstad og Ås kan lede til økt trafikk på strekningen Ås sentrum og Korsegården. Det er derfor behov for å gjennomføre en helhetlig vurdering av RV 152 mellom Holstad og Korsegården. I dette arbeidet er kommunen avhengig av et samarbeid med Statens vegvesen.

Det er et mål å opprettholde standarden på de kommunale veiene, sikre en reasfalteringsfrekvens på 20 år, oppgradere veilysanleggene, samt gjennomføre tiltaksplan for trafikk-sikkerhet. Selv om kommunen skal vurdere å nedklassifisere enkelte kommunale veier, vil vedlikeholdsbesparelsen på grunn av redusert veilengde ikke være tilstrekkelig for å nå målene med forvaltningen av de kommunale veiene.

Tiltak i 2009

- Samarbeide med Follokommunene om å bedre tog- og busstilbudet i Ås og Follo
- Bidra i planarbeidet for framtidig E18 fra Østfold grense til Vinterbro.
- Påvirke Statens vegvesen til å gjennomføre en helhetlig vurdering av RV 152 mellom Holstad og Korsegården
- Påvirke Statens vegvesen til å bevilge penger til bedre parkeringsmuligheter ved Korsegården, Holstad, Nygårdskrysset og Vinterbro
- Påvirke Statens vegvesen til å gjennomføre tiltak på riksveier og fylkesveier som kommunen har prioritert i trafikksikkerhetsplanen
- Gjennomføre tiltak på kommunale veier ihht tiltaksplan for trafikk-sikkerhet
- Nedklassifisere enkelte grusveier

Eiendomsforvaltning

Tjenestens innhold

Tjenesten omfatter drift, vedlikehold og forvaltning av kommunens eiendomsmasse som er på 123 000 m². Eiendomsmassen vil øke med omkring 8 000 m² fram mot 2010. I tillegg til kommunale bygg omfatter arealet også kommunale utleieboliger, lagerbygninger m.m.

Kommunen eier i dag 245 utleieboliger. Av disse er 93 omsorgsboliger og 49 boliger vesentlig bebodd av eldre og trygdede. 26 boliger er flyktningboliger. Kommunen eier også 55 boliger som ikke er prioritert til spesielle brukergrupper.

Utfordringer

Drift og vedlikehold

Kommunens eiendomsmasse er viktig for en effektiv og god tjenesteyting. Den største utfordringen er å opprettholde de verdiene som denne eiendomsmassen representerer, samt gi ansatte og brukere av bygningene et godt arbeidsmiljø. Det er derfor viktig at det er et godt samarbeid mellom de som bruker bygningen og de som har ansvaret for drift og vedlikehold av bygningen. Det utarbeides rullerende vedlikeholds- og rehabiliteringsplaner for bedre å kunne dokumentere vedlikeholdsbehovet og gjøre sikre prioriteringer av rekkefølgen på vedlikeholdsoppgavene. Kommunens behov for rehabilitering av bygninger er stort. Pr. august 2008 er det samlede vedlikeholdsbehovet anslått til kr. 118 mill. I en situasjon med trange økonomiske rammer er det ikke mulig å sette av tilstrekkelig med midler til vedlikehold og rehabilitering.

Renhold

Ved ferdigstilling av Tunveien barnehage og Frydenhaug barnehage utfører kommunen renhold av ett brutto areal på 99.950 m². Renhold er en del av vedlikeholdet i ett bygg. For de som bruker bygget bidrar et godt renhold til trivsel, mindre sykefravær og representative og hyggelige lokaler. I 2008 ble det foretatt betydelige innsparinger i renholdskostnadene. De største utfordringene for renholdsavdelingen ligger i å skape et effektivt og godt renhold innenfor vedtatte økonomiske rammer

Boligforvaltning

Boligmassen er inntektsbringende og boligene skal til enhver tid være utleid. Det er en utfordring å etablere interne og tverretatlige rutiner som sikrer raskest mulig innflytting i ledige boliger. Et virkemiddel for å øke omløpshastigheten i kommunale boliger, er å styrke de boligsøkendes tilbud om veiledning til kjøp av egen bolig, herunder aktiv bruk av de offentlige låne- og tilskuddsordningene til boligformål som kommunen forvalter. Ikke alle kommunens utleieboliger egner seg like godt for de målgrupper som skal prioriteres ved tildeling av ledige boliger. Mindre egnede boliger bør vurderes solgt slik at boligmassen til enhver tid tilpasses de behovene som skal dekkes. Brannstasjonen skal selges. På grunn av dette salget er det nødvendig å skaffe uteseksjonen nye lokaler.

Universell utforming

Det er en utfordring å gjøre kommunale bygg og bygg som kommunen leier tilgjengelige for alle. I alle nybygg og bygg som rehabiliteres, skal løsninger som sikrer tilgjengeligheten for alle prioriteres.

Tiltak i 2009

- Effektiv ressursutnyttelse slik at eiendommene blir tilstrekkelig vedlikeholdt og ikke forfaller.
- Bedre samarbeidet mellom brukere av bygget og driftspersonalet.
- Effektivt og tilfredsstillende renhold.
- Etablere interne og tverretatlige rutiner som reduserer tidsrommet utleieboliger står ledige.
- Selge 15 boliger og brannstasjonen
- Utrede ny lokalisering av uteseksjonen

Samfunnssikkerhet

Tjenestens innhold

Staten har gjennom lover og retningslinjer gitt kommunen et ansvar for samfunnssikkerheten og beredskapen i lokalsamfunnet. Hensikten med beredskapsarbeidet er å være i forkant av hendelser som kan ramme Ås. Kommunene har derfor planer og retningslinjer, risiko- og sårbarhetsanalyser og beredskapsøvelser som skal bidra til at kommunen er best mulig forberedt når en eventuell krise oppstår.

Utfordringer

Plan for kommunens kriseledelse (2008 – 2011) ble vedtatt av kommunestyret i november 2007. I 2007 ble det også gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyser for utvalgte ulykkeshendelser. Disse analysene viser at det er nødvendig å gjennomføre enkelte beredskapstiltak for å redusere risikoen ved enkelte hendelser.

Det er behov for en gjennomgang av kommunens retningslinjer og rutiner for beredskap. I tillegg er det nødvendig å påse at de virksomhetene som har behov for beredskapsnotat har det.

Tiltak i 2009

- Foreta en gjennomgang av kommunens retningslinjer og rutiner for beredskap
- Påse at de virksomhetene som har behov for beredskapsnotat har det

3.3 Bærekraftig forvaltning av arealer og teknisk infrastruktur

Arealforvaltning

Tjenestens innhold

Kommunen har ansvar for å forvalte arealene i Ås på en bærekraftig måte. Kommuneplanens arealdel gir klare føringer for hvordan arealene skal forvaltes og gir bestemmelser og retningslinjer for hvordan utbyggingsområder skal utformes. Oppfølgingen av kommuneplanens arealdel skjer gjennom forvaltning av Landbruks Natur og Friluftslivs-områdene, (LNF) regulering av utbyggingsområder og byggesaksbehandling.

Utfordringer

Forvaltning av LNF-områder

Kommunen må ha kunnskap om de verdiene og kvalitetene de ulike arealene i kommunen representerer. Viktige områder for biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, samt friluftsliv er kartlagt. Informasjonen fra denne kartleggingen må tas aktivt i bruk, dataene må oppdateres og gjøres mer kjent for saksbehandlere, grunneiere og innbyggere.

Det er viktig å ta vare på de grønne områdene i boligområdene og grøntstrukturen mellom boligområdene og de større turområdene. Det er også viktig at allmennhetens tilgang til kyst og vassdrag sikres.

I kommuneplanens arealdel er LNF-områder med spesielle kvaliteter knyttet til kulturlandskap, natur eller friluftsliv skravert. Skraveringen har ingen juridisk konsekvens, men tydeliggjør kvalitetene og signaliserer viktigheten av å ta vare på disse kvalitetene. Kommunene i Follo har valgt forskjellige løsninger for soneinndeling av LNF-områdene. I arbeidet med samordnet kommuneplanrullering i Follo er et tema bevaring av grønnstruktur og felles forvaltningsregler for bevaring av LNF-områder med spesielle kvaliteter. Resultatet av dette arbeidet vil bli fulgt opp ved neste rullering av kommuneplanen i Ås.

I Ås og Follo er det ikke tilstrekkelig med deponier av rene masser og dette resulterer ofte i etablering av ulovlige deponier. Kommunen bør ta initiativ til et samarbeid i Follo om å etablere egnede områder for deponering av rene masser og utarbeide en felles strategi for håndtering av disse.

Regulering

Hvert år blir 5 – 10 reguleringsplaner sluttbehandlet i kommunestyret. Omtrent halvparten av disse planene blir utarbeidet av kommunen. I tillegg behandles omtrent samme antall mindre vesentlige endringer av reguleringsplaner. Kommuneplanen fastsetter i stor grad hvilke arealer som skal reguleres, og når arealene skal reguleres.

Loven fastsetter maksimale behandlingstider for private reguleringsforslag. Det er en utfordring å overholde fristene, samtidig som kommunen utarbeider reguleringsplaner i egen regi. På grunn av liten kapasitet er det dessuten en utfordring å digitalisere eldre reguleringsplaner, slik at disse blir lettere tilgjengelig for innbyggerne.

Utbygging av Dyster-Eldor skal forseres i forhold til vedtatt boligprogram. Reguleringsplan forventes vedtatt i 2009. I lys av markedssituasjonen forskyves salget til 2011 og utbygging av infrastruktur skjer etter dette.

Byggesaksbehandling

I løpet av ett år behandles det over 400 byggesøknader og over 100 meldingssaker. Det er en stor oppgave å overholde saksbehandlingstiden for byggesaker. For å overholde krav til saksbehandlingstid er det et behov for å øke ressursene. Dette vil imidlertid ikke bli prioritert i planperioden.

Det ble i 2006 etablert en felles tilsynsordning for Follokommunene, Follo Byggetilsyn. Denne etableringen bidro til at kommunene oppfylte lovens krav om tilsyn/kontroll i en viss andel av byggesakene. Denne ordningen skal opp til evaluering i løpet av våren 2009.

Kart, oppmålings- og geodataforvaltning

I samarbeid med de andre Follokommunene pågår et utviklingsarbeid gjennom IKT-Follo hvor kommunene søker å hente ut effektiviseringsgevinster og større brukervennlighet gjennom samordning og ved å ta i bruk nye elektroniske verktøy. Som delprosjekt under

IKT-Follo foregår en samordning av rutiner, informasjonsmateriale og vedtaksmaler for byggesaksbehandlingen i Follo. I prosjektet vil det også bli gjennomført et pilotprosjekt med mål å tilrettelegge og beskrive rutiner for mottak og behandling av elektroniske byggesøknader gjennom byggsøk.

IKT-Follo arbeider med å standardisere og samordne det karttekniske arbeidet i Follokommunene. Dette gir større muligheter for å utnytte felles kompetanse og ressurser, som igjen er viktig for å kunne følge utviklingen på området. Det er etablert en felles kartinnsynsløsning for publikum via internett og for kommunenes saksbehandlere via ekstranett/intranett. Publikum har fått enklere tilgang til bedre kartdata. Det vil være en viktig for kommunen å utnytte systemet best mulig og ta ut effektiviseringsgevinsten.

Ny matrikkellov med forskrifter vil tre i kraft i løpet av 2009. Det vil bli en stor utfordring å oppfylle de nye kravene i dette regelverket, uten å måtte styrke geodata-avdelingen.

Universell utforming

Gjennom regulering og annen planlegging er det et mål å gjøre utbyggingsarealer og bygninger tilgjengelig for alle. Universell utforming er innarbeidet i sjekklister for planlegging. Kravene til universell utforming er innarbeidet i den nye plan- og bygningsloven som ventes å tre i kraft i 2009.

Tiltak i 2009

- Ta aktivt i bruk dataverktøyet N2000 for å sikre at kunnskap om biologisk mangfold tas i bruk som grunnlag for planarbeidet.
- Utarbeide en handlingsplan for bevaring av biologisk mangfold
- Sikre at kunnskap om kulturminner og -miljøer tas i bruk som grunnlag for planarbeid.
- Delta i Follosamarbeidet knyttet til bevaring av grønnstruktur og felles forvaltningsregler for bevaring av LNF-områder med spesielle kvaliteter og følge opp resultatet ved rullering av kommuneplanen.
- Sluttbehandle reguleringen av Dyster-Eldor
- Sikre god kvalitet på saksbehandlingen slik at antall klager blir redusert. Dette krever imidlertid at kommunen legger til rette slik at kvaliteten også blir bedre på søknadene.
- Oppnå effektiviseringsgevinst og større brukervennlighet via IKT-Follo.

Teknisk service og infrastruktur

Tjenestens innhold

Denne tjenesten omfatter vannforsyning, avløp, vannmiljø og renovasjon.

Utfordringer

Vannforsyning

Arbeide for å opprettholde sikker vannforsyning med god vannkvalitet, ved å kontinuerlig vurdere og evt forbedre driftsrutinene. Videreføre arbeidet med å redusere lekkasjeandelen gjennom lekkasjesøking og utbedring/fornyelse av ledningsnett.

Avløp og vannmiljø

Videreføre arbeidet med å forbedre funksjonaliteten av kommunale avløpsanlegg ved rasjonell drift og fornying av ledningsnett, slik at utslipp av kommunal kloakk til vassdrag/innsjøer reduseres. Dette vil bidra til forbedring av vannkvaliteten i bekker/vassdrag.

Delta i PURA-prosjektet (www.pura.no) hvor det skal utarbeides mål for vannkvalitet for Bunnefjorden, Gjersjøen og Årungenvassdraget. For å nå disse målene skal det utarbeide tiltaksplaner som skal danne grunnlag for gjennomføring av tiltak.

Videreføre arbeidet med oppgradering av mindre avløpsanlegg i spredt bebyggelse.

Renovasjon

Follo ReN sørger for håndteringen av husholdningsavfallet i Ås kommune. Ås kommunes muligheter for å påvirke Follo Ren er gjennom selskapets styre og representantskap. Ås kommune må gjennom de styrende organene bidra til at den totale avfallsmengden blir redusert, at mengden restavfall blir redusert og at utnyttelsen av ressursene i avfallsmengden øker.

Tiltak i 2009

Vannforsyning

- Aktivt lekkasjesøk på ledningsnett
- Overvåke vannkvaliteten ved prøvetaking og analyse
- Spyle/rengjøre ledningsnett og høydebasseng
- Fornye/omlegge ledningsnett ihht vedtatt tiltaksplan

Avløp og vannmiljø

- Redusere innlekking av fremmedvann i spillvannsnett
- Redusere antall feilkoplinger på avløpsnett
- Sikre god drift av pumpestasjoner
- Fornye/omlegge avløpsnett ihht vedtatt tiltaksplan
- Videreføre oppgaveringsarbeidet av mindre avløpsanlegg i spredt bebyggelse
- Fastsette mål for vannkvalitet og utarbeide tiltaksplaner for alle sektorer som bidrar til forurensning av Bunnefjorden, Årungen- og Gjersjøvassdraget, samt gjennomføre tiltak ihht denne tiltaksplanen.

Renovasjon

- Vedta ny renovasjonsordning for Follo-kommunene (Avklare metodikken i avfallshåndteringen)
- Etablere felles renovasjonsforskrift for Follo-kommunene

Klima og energi

Tjenesten innhold

I St.meld. nr. 34 (2006–2007) om norsk klimapolitikk beskrives kommunenes rolle som svært sentral i klimaarbeidet og det vises til at ca 20 % av de nasjonale utslippene av klimagasser er knyttet til kommunale virkemidler og tiltak. Kommunen har derfor et ansvar for å sette klima og energi på dagsorden. Kommunens arbeid med klima og energi vil først og fremst være knyttet til å:

- tilrettelegge for ENØK i kommunens bygg
- tilrettelegge for bruk av alternative energikilder og stille krav til bruk av disse
- bidra til å redusere behovet for bilbruk og øke kollektivtransporten.

Dette følges særlig opp gjennom prosjektet Grønne energikommuner som Ås kommune deltar i.

Utfordringer

Klimautfordringer er relatert til et forbruksmønster som ikke er bærekraftig. Kommunen må derfor legge opp til et forbruk i egen virksomhet, samt motivere innbyggere og næringsliv til å endre forbruksvanene i en mer bærekraftig retning.

Det er et mål å øke bruken av alternative energikilder som for eksempel vannbåren varme og bioenergi. Kommunen må derfor ta initiativ til et samarbeid med aktører om utbygging av nødvendig infrastruktur i sentrumsområdet og i andre deler av kommunen hvor alternative energikilder kan tas i bruk.

Energiforbruket i kommunens bygg er for stort og må reduseres. En del av dette arbeidet er å videreutvikle Sentral driftskontrollanlegg (SD-anlegget) som overvåker temperaturen i kommunale bygg og fjernstyre varme- og ventilasjonsanlegg.

Energibruk og utslipp av klimagasser ved bruk av bil er for stort, og kommunen må derfor ved leasing og kjøp av kommunale kjøretøy stille krav til leverandørers miljøprofil, samt kjøretøyets drivstoff forbruk og utslipp. Dette blir en del av arbeidet med å få en mer miljøvennlig drift av kommunen.

For andre klima- og energirelaterte tiltak, se kapitlene arealforvaltning og samferdsel.

Tiltak i 2009

- Deltakelse i prosjektet Grønne energikommuner skal bidra til at:
 - det blir utarbeidet en klima- og energiplan for Ås
 - fjernvarmeanlegg i Ås blir etablert og satt i drift
 - samarbeidet med UMB og andre om nye energiløsninger styrkes
 - det tilrettelegges for nye energiformer i offentlige bygg, private næringsbygg og i private boliger og boligbyggeanlegg
 - energibruken i egen bygningsmasse blir redusert
 - ansatte, innbyggere og næringsliv får kunnskap og informasjon slik at de stimuleres til bærekraftig produksjon og forbruk som reduserer klimautslippene
- Igangsette Miljøfyrtårnsertifisering av Ås kommune
- Være pådriver i arbeidet med å miljøsertifisere flere bedrifter i Ås

4 Fokusområde brukere

Fokusområdet brukere omfatter kommunen som leverandør av velferdstjenester til spesielle grupper, f eks barnehage, skole og pleie og omsorg. Dette fokusområdet skal sikre at barn, unge og voksne som har behov for kommunens tjenester tilbys tjenester i nødvendig omfang og kvalitet. Kommuneplanen har definert 2 hovedmål under dette fokusområdet.

FOKUSOMRÅDE BRUKERE						
❖ Barn og unge har et variert oppvekst- og læringsmiljø som gir trygghet og utfordringer						
❖ Voksne som har behov for kommunale tjenester har et selvstendig og verdig liv.						
Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Resultater ved sist måling	Resultatmål 2009		
				Ønsket	Godt nok	
B1 Tilstrekkelig tjenestetilbud med riktig kvalitet	B1.1 Brukertilfredshet med tjenestene	Brukerundersøkelser				
		Skole ¹	2007 – 49 % av elevene trives godt, 34 % trives svært godt	50 %	49 %	
		Barnehage ²	2007 - 5	4,5	4	
		SFO ³	Ingen registrering	4,5	4	
		Hjemmetjenesten ⁴	Ingen registrering	3,3	2,9	
		Beboere(B)/pårørende(P) ved Moer sykehjem ⁵	Ingen registrering	P - 3,2 B - 3,4	P - 2,8 B - 3	
		Psykisk helse ⁶	Ingen registrering	3,2	2,8	
	B1.2 Dekningsgrad for tjenester	Registrering ved KOM-PAS				
		Barnehagetjenester i forhold til antall 1-5 år	>82 %	90 %	85 %	
		Institusjonsplasser i forhold til aldersgruppe 80 år +	19 %	20 %	19%	
		Kulturskoleplasser i forhold til antall grunnskoleelever		21 %	20 %	
	B1.3 Resultat fra nasjonale prøver	Registrering ved Utdanningsdirektoratet				
		5.trinn				
		Engelsk – færre enn på laveste nivå	19,4 %	19 %	21 %	
		Norsk – færre enn på laveste nivå	18 %	18 %	20 %	
		Regning – færre enn på laveste nivå	17,9 %	18 %	20 %	
		8.trinn				
		Engelsk – færre enn på de 2 laveste nivåer	21,2 %	21 %	23 %	
		Norsk – færre enn på de 2 laveste nivåer	24,8 %	20 %	23 %	
		Regning – færre enn på de 2 laveste nivåer	25,5 %	22 %	24 %	

FOKUSOMRÅDE BRUKERE					
❖ Barn og unge har et variert oppvekst- og læringsmiljø som gir trygghet og utfordringer					
❖ Voksne som har behov for kommunale tjenester har et selvstendig og verdig liv.					
Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Resultater ved sist måling	Resultatmål 2009	
				Ønsket	Godt nok
	B1.4 Antall brukere av de kommunale fritidstilbudene for ungdom (10 tom 15 år)	Registrering	Foreslått nedlagt		
	B1.5 Saksbehandlingstid /svartid minst like god som lov krever	Registrering ved kommunen			
		Forvaltningsenheten	År 2007- Overholdt saksbehandlingstid	3 uker	
		Sosial og barnevern	År 2007- Overholdt saksbehandlingstid	3 uker	
		Byggesak/-søknad	År 2007- Overholdt saksbehandlingstid	12 uker	
	B1.6 Antall påklagde vedtak som er omgjort av fylkesmannen	Registrering ved kommunen			
		Forvaltningsenheten	År 2007 - 1	0	1
		Sosial og barnevern	År 2007- 2	1	2
	B1.8 Antall brukere pr. plass i løpet av et år.	Registrering ved kommunen			
		Korttids- /avlastningsopphold	År 2007- 12,6	12	10

¹ Brukerundersøkelsene for foreldre og elever i skolen har en skala fra 1-5 der 5 er best.

² Brukerundersøkelsen for foreldre/foresatte i barnehagen har en skala fra 1-6 der 6 er best

³ Brukerundersøkelsen for foreldre/foresatte i SFO har en skala fra 1-6 der 6 er best

⁴ Brukerundersøkelsen for brukere av hjemmetjenesten har en skala fra 1-4 der 4 er best

⁵ Brukerundersøkelsene for beboere og pårørende ved Moer sykehjem har en skala fra 1-4 der 4 er best

⁶ Brukerundersøkelsen for brukere av tjenester fra enhet for psykisk helse har en skala fra 1-4 der 4 er best

Tab 8: Målkart for fokusområdet Brukere

4.1 Barn og unge

Mestring og læring

Tjenesten innhold

Barnehagene

Kommunen har 7 kommunale og 13 private barnehager, samt noen private familiebarnehager. I de kommunale barnehagene varierer antallet barn fra 36 barn til over 100. Barnehagene er et pedagogisk dagtilbud for barn under skolepliktig alder. Tilbudet er basert på omsorg, tilsyn og opplæring i et positivt og utviklende miljø. Det skal arbeides for at barna i barnehagene i Ås blir trygge, kreative og lærelystne. De skal ut fra egne forutsetninger gå inn i opplevelser, lek og samspill med andre på en positiv måte.

Skolene

Det er 7 barneskoler og 2 ungdomsskoler i Ås som gir ordinær grunnskoleopplæring. "Kunnskapsløftet", ble innført ved alle skoler høsten 2006. Reformens hovedelementer er:

- Tilpasset opplæring
- Skolen som lærende organisasjon
- Bruk av moderne IKT-verktøy
- Nye læreplaner

Utfordringer

Barnehagene og skolene henviser stadig flere barn og unge med psykiske problemer til pedagogisk psykologisk tjeneste. Et økende antall barn og unge har relativt store psykiske problemer som forsterker seg etter hvert som de blir eldre. Mangel på tilpassete skoletilbud, ressurser og kompetanse er en utfordring.

Barnehagene

Det er et økende fokus på læring i barnehagen. Mangel på kvalifisert og oppdatert personell vil kunne forringe kvaliteten i barnehagene.

Det er en større utfordring enn tidligere år å få tilstrekkelig antall ansatte med pedagogisk utdanning. Mangel på førskolelærere og økt utbygging fører til at vi nå mangler mange med pedagogisk utdanning i kommunens private og offentlige barnehager. Det ble i 2008 innført stipend for assistentene i kommunale barnehager som ønsker å ta førskolelærerutdanning på deltid. Dette bør også innføres for de private barnehagene.

De kommunale barnehagene i Ås er inspirert av pedagogikken til *Reggio Emilia*. Barnehagene har en felles verdiplattform og gir systematisk veiledning til nye førskolelærere og pedagoger som ikke fyller formelle krav. Dette viser seg å være positivt i rekrutteringen av førskolelærere, men kommunen har likevel altfor mange på dispensasjon fra kravet om førskolelærerutdanning.

Mangel på barnehageplasser er fortsatt en utfordring. Tunveien barnehage ferdigstilles høsten 2008 med plass til 56 barn over 3 år og 42 barn under 3 år. Denne barnehagen starter imidlertid opp med kun barn under 3 år.

Fra høsten 2009 vil sannsynligvis en ny lovparagraf i Barnehageloven tre i kraft. Den gir en individuell rett til barnehageplass for barn som fyller 1 år innen utgangen av august og har søkt innen hovedopptaket. Dette vil kunne bli en utfordring i 2009 da Frydenhaug barnehage ikke står ferdig med sine vel 50 nye plasser (fordelt på barn over og under 3 år) før oktober. Behovet for barnehageplasser for barn over 3 år er dekket, men det er fortsatt behov for småbarnsplasser.

Fra høsten 2009 vil 5 av kommunens barnehager ha over 100 barn. Disse barnehagene har 1- 3 års avdelinger med 14 barn og 4 voksne og 3-5 års avdelinger med 28 barn og 4 voksne. Det er få kommuner som har så mange barn på avdelingene for 3 – 5 år som Ås. Fra 2009 bør barnehagene redusere noe på antallet barn på 3 – 5 års avdelingene slik at forholdene for barn og voksne blir bedre. Målet bør være at avdelingene til vanlig har 24 barn, men må kunne ta opptil 28 barn ved behov.

Skolene

Tilpasset opplæring skal ivareta alle elever, men noen elever har behov for spesielt tilrettelagte opplæringstilbud. Kostnadene ved de spesielt tilpassede opplæringstilbudene, enten de foregår i kommunens lokale grunnskoler eller spesialskoler andre steder, er høye.

Særlig barn og unge med psykiske lidelser er blitt en stor utfordring i skolen. Denne gruppen er ressurskrevende da de må ha et tilrettelagt tilbud ofte i små grupper. Vi har i dag for liten kompetanse på denne "nye store gruppen". Stramme økonomiske rammer gjør det også vanskelig å sette i gang med tiltak som koster mye. I statsbudsjettet for 2009 ligger det midler en styrking av tilpasset opplæring på de laveste trinnene. Midlene er ikke øremerkede, og rådmannen finner ikke plass til dette i budsjettet for 2009.

Utdanningsvalg er innført på ungdomstrinnet. Det stiller krav til samarbeid med videregående skole, noe som får konsekvenser for rådgivningstjenestens arbeidsfelt og kompetansebehov, samt økt ressursbehov særlig i forhold til videregående skole. Hver elev skal få prøve ut 2 utdanningslinjer på videregående skole. Dette medfører en økt kostnad for kommunene da kommunen må dekke noen av kostnadene. Det blir viktig å gjøre den enkelte elev i stand til å gjøre gode valg med tanke på framtidig utdanning og yrke, samt ønske om å minske frafallet i videregående skole.

"Kunnskapsløftet" legger opp til et mangfold av ulike arbeidsformer, variert bruk av læringsverktøy og fleksibel organisering. Dette stiller krav til høy kompetanse hos pedagogene. IKT vil fortsatt være et satsningsområde.

Morsmålsundervisning er viktig for å sikre en god integrering i samfunnet. Midler til lov-pålagt morsmålsundervisning burde vært økt med 1,6 mill for å imøtekomme de økende utgiftene og nye behov. Det er imidlertid ikke funnet mulighet for det i budsjettet, noe som medfører at elevene ikke vil bli gitt det antall timer de har rett til.

Ås kommune har en skolestruktur med mange relativt små skoler. Å slå sammen flere skoler under en ledelse har vært foreslått som et alternativ. Opplæringsloven setter ingen hinder for dette, men § 9-1 setter krav til at rektor skal være den øverste leder ved skolen og skal holde seg fortrolig med den daglige virksomheten. Dette setter krav til rektors tilstedeværelse på skolen og kan ikke delegeres da det er rektor personlig som skal oppfylle dette generelle kravet. En av utfordringene er derfor å finne en kostnadsbesparende driftsform uten at det går på bekostning av rektors tilstedeværelse på skolen og videreutviklingen av den enkelte skole slik § 9-1 i Opplæringsloven setter som krav.

PPS skal videreutvikle systemarbeid i forhold til læringsmiljø og kompetanseutvikling i barnehage og skole. For å møte utfordringene i barnehage og skole er det viktig for PPS å ha høyt kvalifiserte medarbeidere og legge til rette for økt stabilitet for de pedagogisk psykologiske rådgiverne. Det er i dag en sterk økning i antall henvendelser til PP-tjenesten. Dette medfører at de pedagogisk psykologiske rådgiverne blir opptatt med testing og får i liten grad fulgt opp de tiltakene som igangsettes i skolene og barnehagene. Det er derfor et behov for å øke tjenesten med en pedagogisk psykologisk rådgiver.

Tiltak i 2009

- Øke lærernes kompetanse når det gjelder fag, klasseledelse, relasjonen mellom elev/lærer og vurdering.
- Sørge for å ha tilstrekkelig med kvalifiserte pedagoger i skole og barnehage.

- Starte arbeidet med å lage et bedre tilrettelagt tilbud til barn og unge med psykiske problemer slik at de sikres tilpasset opplæring i henhold til Opplæringsloven.
- Utarbeide et kvalitetssystem som sikrer at barnehageeier har kontroll på at virksomhetene arbeider i henhold til lov og forskrifter og har kunnskap om barnehagens utvikling og resultater.
- Ferdigstille kvalitetssystemet som sikrer at skoleeier har kontroll på at all opplæring skjer i henhold til lov og forskrifter og har kunnskap om skolen utvikling og resultater.
- Hver rektor og styrer skal sikre at de har et system som viser at driften i virksomheten skjer i henhold til lover og forskrifter og som viser utvikling og måler resultater.
- Den økonomiske modellen for de private barnehagene må gjennomgås så de sikres tilstrekkelige driftsmidler.
- Planlegge og starte opp utbygging av barnehage ved Solberg skole.
- Vurdere ulike muligheter for å avlaste presset på skolekapasiteten ved Solberg skole.
- Planlegge rehabilitering av gymnastikksal/aktivitetsbygg ved Rustad skole og gymnastikksal ved Ås ungdomsskole.

Fritidstilbud og kulturskolen

Tjenesten innhold

Tjenesten omfatter ungdomshusene, fritid for funksjonshemmede, mediaverkstedet og kulturskolen.

Utfordringer

Ungdomsgruppene er i rask endring og det kan være vanskelig å treffe gruppene med "rett tilbud", bl.a. i ungdomsklubbene. Dette ses blant annet på fritidsklubben Rudolf som har liten oppslutning sett i forhold til antall ungdommer. Det er derfor foreslått å legge ned Rudolf, men bruke i underkant av 50 % av midlene som driftet Rudolf til forskjellige ungdomsprosjekter i Nordby.

Midtgard har hatt bedre oppslutning, men også denne fritidsklubben foreslås nedlagt. Det foreslås imidlertid å opprettholde midler til ungdomsprosjekter. Lederen for ungdomsklubben vil ha ansvar for å drifte prosjektene. Tilbudene må utvikles i nær dialog med ungdommene selv.

Mediaverkstedet får mulighet til å flytte inn i nye lokaler i Gamle Åsgård skole nå som kulturskolen har kommet inn i nytt hus. På grunn av den økonomiske situasjonen må mediaverkstedet imidlertid redusere noe på virksomheten.

Fritidstilbudet til funksjonshemmede må også redusere noe. For å få et tilfredsstillende tilbud er det viktigere enn noen gang å få til et godt interkommunalt og tverrfaglig samarbeid. Det er derfor viktig å samarbeide på tvers av fag/avdeling og kommuner.

Den ovennevnte reduksjonen leder til at tjenesteområdet "enhet for fritid" foreslås nedlagt. Lederen for enheten har blant annet hatt sekretærfunksjonen for 17-mai komiteen, og ungdomsrådet. På grunn av kommunens anstrengte økonomi foreslås stillingen inndratt og ungdomsrådet nedlagt.

Kulturskolen har flyttet inn i nye lokaler, noe som medfører at det ligger til rette for en god utvikling av kulturskolen. Kulturskolen må imidlertid redusere utgiftene med 10 % i 2009.

Tiltak i 2009

- Sette i gang prosjekter i Nordby og Ås sentralområde i samarbeid med ungdommene
- Legge til rette for egenorganiserte aktiviteter der det er mulig
- Videreutvikle det tverrfaglige samarbeidet om fritidstilbud til barn og unge.
- Tilpasse kulturskolens opplæringstilbud til elevenes behov og strammere økonomiske rammer.

Barnevern

Tjenestenes innhold

Barnevernstjenesten skal yte tjenester til barn under 18 år, og ungdom mellom 18 og 23 år ved samtykke, som har behov for spesiell oppfølging eller tiltak. Ås kommune har felles barnevernsakuttberedskap med de øvrige kommunene i Follo.

Utfordringer

Barneverntjenesten i Ås har forholdsvis mange barn plassert utenfor hjemmet, i forhold til sammenlignbare kommuner. Bruk av institusjoner og ungdomsfamilier (et forsterket alternativ til fosterhjem, hvor kommunal egenandel tilsvarende egenandel ved plassering på institusjon) har økt, samtidig som behovet for ordinære fosterhjem har gått noe ned. Dette skyldes at mange av barna har større psykiske og atferdsmessige problemer enn det ordinære fosterhjem kan takle. En utfordring er derfor å satse tilstrekkelig på opplysende tiltak i barnehager, skoler, på helsestasjonene og lignende, for å kunne "fange opp" utsatte barn på et tidligere tidspunkt enn det kommunen har klart fram til i dag.

Barnevernet har de siste årene lagt vekt på næromsorgstiltak (veileder i hjemmet) for å forhindre institusjonsplasseringer. I forhold til sammenlignbare kommuner er kostnadene til disse tiltakene i hjemmet høye pr barn, noe som skyldes bruk av private næromsorgstiltaks-konsulenter. Antall barn totalt som har forebyggende tiltak i hjemmet er derimot lavt. For å redusere kostnader ved tiltak i hjemmet som næromsorg er, ble det i forbindelse med budsjettet 2008 opprettet stilling som familieveileder. Grunnet problemer med rekruttering ble stillingen først besatt i siste kvartal 2008, og vil få effekt i 2009. Den ambulerende miljøarbeidertjenesten i kommunen vil også overta noen av disse næromsorgstiltakene i 2009. Barnevernet ble integrert i NAV Ås i 2008, og en utfordring vil være å finne en arbeidsform hvor barnevernets brukere i stor grad vil kunne nyttiggjøre seg NAV kontorets virkemidler. I en omstilling/fusjonsprosess vil det å beholde ansatte og gi god opplæring, også være en utfordring.

Tiltak i 2009

- Finne hensiktsmessige samarbeidsrutiner mellom barnevernet og de øvrige tjenesteytere i og utenfor NAV Ås.
- Evaluere barnevernet i NAV Ås etter 1 års drift.
- Iverksette alternative tiltak til ungdom over 18 år (ettervern), som vil være mer kostnadseffektive og minst like gode for ungdommene.
- Fortsette reduksjonen i bruk av private næromsorgstiltak.
- Informere i barnehager, skoler og andre aktuelle steder, for "å fange opp" utsatte barn på et tidlig tidspunkt.
- Opplæring av nyansatte i bruk av prosess, rutiner og hjelpedokumenter.

Tjenester til barn med funksjonshemning

Tjenestenes innhold

Tjenesten gir avlastning, heldøgnsstilbud og dagtilbud til funksjonshemmede barn og ungdom ("Dagtilbudet").

Utfordringer

Gi et helhetlig og forutsigbart tilbud til multifunksjonshemmede barn og deres familier.

Dagens avlastningsbolig blir brukt til heldøgnsomsorg for 3 ungdommer. Dette stenger plasser for foresatte som trenger avlastning. Det har vist seg vanskelig å rekruttere private avlastere. Det er derfor en utfordring å kunne dekke nødvendig avlastningsbehov.

Det er et økende antall ungdom mellom 14 og 18 år som trenger bistand fra tjenesten.

Det vil bli en utfordring å skape gode tilrettelagte sysselsettingstilbud der det er aktuelt. Dette bildet vil forandre seg i takt med brukernes behov og kreve stor fleksibilitet for ikke å binde opp for store ressurser. Arealet og personalressurser på Dagtilbudet vil i fremtiden ikke være stort nok for å imøtekomme omfanget og behovene. Det er ikke sett mulighet til å prioritere dette i handlingsprogramperioden, og det vil dermed påvirke omfanget og kvaliteten på tjenesten.

Det er en utfordring å være konkurransedyktig i forhold til å beholde og rekruttere personale med rett kompetanse. En god utnyttelse av fagkompetanse vil bidra til utvikling av tjenesten, samt bidra til å beholde egne fagpersoner og rekruttere nye.

Tiltak i 2009

- Planlegge etablering av nye/utvidede boliger som sikrer de ulike behovene
- Utvide den ambulerende miljøarbeidertjeneste slik at den også kan jobbe med ungdom med ulike bistandsbehov (for eksempel ungdom under ettervern).
- Etablere/videreutvikle gode samarbeidsrutiner med andre etater slik at ikke ungdom blir "kasteballer" mellom etatene, men får de tjenestene de har krav på og behov for.
- Administreringen av fremtidige sysselsettingstiltak legges innunder Dagtilbudet
- Etablere et formelt tiltaksmøte mellom forvaltningstjenesten, ambulerende miljøarbeidertjeneste og Dagtilbud
- Videreutvikle det tverrfaglig møte (Lillestrømsmodellen) med BUP (www.bupbarn.no) og Statens barnevern.

Forebyggende og helsefremmende tiltak

Tjenesten innhold

Tjenesten omfatter svangerskapsomsorg, helsestasjonstjeneste for små barn, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom/studenter (13-25 år), jordmortjeneste, familie - og nettverks-team (for foreldre, familier barn/unge 0-20 år), smittevern og reisevaksinasjon.

Utfordringer

Det er en stor minoritetsgruppe i Ås, mange utenlandsstudenter på UMB og en økende reisevirksomhet som gir utfordringer innenfor smittevernarbeide og helseopplysning. Det skal

gis en tilpasset omsorg til minoritetsspråklige kvinner og deres familier etter fødsel ved økt fokus på tiltak som fødselsforberedelse, integrering og nettverksbygging.

Reaksjoner etter/i forbindelse med samlivsbrudd og samværsproblematikk er et økende problem i skolehelsetjenesten. Stadig flere ungdom sliter med relasjonsproblematikk, har dårlig psykisk helse eller har psykisk syke foreldre og tester ut rus. Ungdommenes holdninger til sex og debutalder er også en utfordring. Bruk/misbruk av angrepsvaksinasjon er et økende problem. Forebyggende helse registrerer et lavere nivå av fysisk aktivitet hos barn og unge. Vi har i dagens anstrengte økonomiske situasjon sett oss nødt til å foreslå å legge ned tilbudet om barneskolelege. Konsekvensen er at barn og foreldre mister denne legetilgangen, samt at helsesøstre mister en verdifull samarbeidspartner.

Tiltak i 2009

- Opprettholde, evt. øke tilbudet om reisevaksinasjon. Fortsette samarbeidet med offentlige instanser for å møte utfordringene innen smittevern og helseopplysning.
- Videreføre tilbudet om PIS grupper (skillsmissegrupper) i barneskolen. Etablere PIS grupper i ungdomsskolene.
- Gjennomføre fødselsforberedende kurs.
- Jobbe aktivt med holdningsskapende arbeid blant ungdom på deres arenaer, på helsestasjon for ungdom (HFU) og i skolen.
- Være en pådriver i et tverrfaglig samarbeid med andre aktører for bevisstgjøring og tilrettelegging av fysisk aktivitet blant barn og unge og sikre et godt samarbeid på tvers av fag og etater i kommunen om det forebyggende og helsefremmende arbeidet.
- Drive et godt forebyggende arbeid på de arenaer hvor ungdom og barnefamilier er, spesielt i forhold til innvandrere.

4.2 Voksne

Pleie og omsorg

Tjenesten innhold

Tjenesten omfatter avlastnings-, korttids- og langtidsopphold i institusjon, hjemmesykepleie, praktisk bistand i hjemmet og dagopphold.

Utfordringer

Antall eldre over 80 år vil øke og med det øker behovet for institusjonsplasser. En sentral utfordring for Ås kommune er å etablere en god balanse mellom sykehjem, hjemmetjenester og omsorgsboliger.

For å redusere behovet for sykehjems plasser er det nødvendig at hjemmetjenestene er godt utbygd og fungerer optimalt. Behovet for helse- og omsorgstjenester i perioden 2009-2015 skal utredes, jfr. St.prp.1 (2007-2008) Omsorgsplan 2015.

Antall personer med demenssykdommer som bor hjemme øker og disse vil ha behov for tjenester fra kommunen på et tidlig tidspunkt for å hindre innleggelse i institusjon. Kommunen har i dag ikke et godt nok tilbud eller en god nok oversikt over hjemmeboende brukere/innbyggere som har utviklet sykdommen. Det er derfor viktig at det etableres tiltak som gjør at kommunen får en bedre oversikt slik at enkelte behov kan imøtekommes. En

handlingsplan for demente, som er vedtatt av stortinget, vil vektlegge kommunens ansvar overfor denne gruppen.

Det blir stadig flere hjemmeboende med hjelpebehov som trenger hjelpemidler.

Tiltak i 2009

- Utarbeide en temaplan for helse- og omsorgstjenester 2009-2019
- Sørge for en god balanse mellom sykehjemsplasser, hjemmetjenesten og omsorgsboliger til en hver tid
- Gjennomføre tiltak som gjør at eldre og brukere med behov for tjenester kan bo hjemme lengst mulig
- Sikre tilstrekkelig sykehjemsdekning
- Videreutvikle det tverrfaglig/tverretatlig samarbeidet slik at eldre med spesielle behov får et helhetlig tilbud
- Sikre gode tilbud, god dialog og godt samarbeid med brukere og pårørende
- Sikre kompetanse for å ivareta brukere som trenger forsterket skjermet tilbud
- Rekruttere og beholde riktig fagpersonale og videreutvikle kompetansen
- Videreutvikle samarbeidet med frivillige organisasjoner

Driftstjenester

Tjenestens innhold

Driftsenheten har ansvar for produksjonskjøkken, Rådhus-kantina, kafeteria ved Moer Sykehjem, vaskeri, sjåførtjenesten og ulike oppgaver med hjelpemidler til brukere.

Kjøkkenet lager mat til sykehjemmet, gruppeboligene for personer med demens, hjemmeboende, Rådhus-kantina, kafeteria på Moer, og catering til kurs og møtevirksomhet i hele kommunen.

Vaskeriet vasker institusjonens og beboernes private tøy. I tillegg tilbyr vaskeriet vask av tøy til enkelte hjemmeboende mot betaling.

Service-teknikere har ansvar for å gi hjemmeboende hjelp etter lov om sosiale tjenester, d.v.s. snømåking og vedbæring, samt i den utstrekning de rekker å gi tilbud om andre tjenester og enklere vedlikehold i trygdeboligene. Hovedtyngden av arbeidet er i tilknytning til utkjøring og montering av tekniske hjelpemidler.

Sjåførtjenesten har ansvar for å kjøre brukere til og fra Aktivitetscenteret og kjøre institusjonens beboere til og fra lege, tannlege, optiker osv. Sjåfører har ansvar for at service/ vedlikeholdsavtaler blir holdt på etatens bilpark.

Utfordringer

Det er nødvendig å evaluere driften etter ett år i nytt sykehjem, for eventuelt å forbedre rutiner og retningslinjer. Det er også nødvendig å utnytte ressursene bedre ved hovedkjøkkenet slik at kjøkkenet kan levere mat og tørrvarer til andre i, og eventuelt utenfor kommunen som for eksempel SFO og barnehager.

Det blir stadig flere hjemmeboende med hjelpebehov som trenger hjelpemidler, og flere oppgaver har blitt flyttet fra hjelpemiddelsentralen og over på kommunen. Dette setter krav til ressurser og økt kompetanse.

Tiltak i 2009

- Sikre gode rutiner i nye produksjonsmetoder.
- Rekruttere og beholde riktig fagpersonale og videreutvikle kompetansen.
- Bidra til god dialog og godt samarbeid med brukere, pårørende og avdelinger i sykehjemmet om riktig kostholdet.
- Medvirke til at beboere og hjemmeboende brukere får riktig sammensatt mat.
- Sørge for at de med behov for hjelpemidler får dette levert og montert så raskt som mulig.

Forvaltningstjenesten

Tjenestens innhold

Enheten behandler søknader og tildeler tjenester etter lov om helsetjenesten i kommunene og lov om sosiale tjenester.

Utfordringer

Utfordringene i planperioden er å gi innbyggerne gode og faglig forsvarlige tjenester ut fra Kommunehelseloven og Lov om sosiale tjenester, og holde forvaltningslovens frister. Det er et økende behov for tjenester til mennesker med demenssykdom, både hjemmetjenester og institusjonstjenester. Det blir en utfordring å komme inn med riktig tjeneste til riktig tid slik at den enkelte kan klare seg hjemme lengst mulig på lavest mulig omsorgsnivå.

En annen utfordring er å gi et koordinert helhetlig tilbud tidligst mulig til brukere med sammensatte tjenestebehov slik at det ikke oppleves at de må innom mange instanser før de får hjelp. Det er også et behov for å utforme nye tjenestetilbud til nye målgrupper som henvender seg, som f.eks ungdom og deres familier med behov for miljøarbeidertjenester i hjemmet, tilrettelegge tilbud for personer med hørselshemming, etc.

Tiltak i 2009

- Tilstrebe fortsatt godt samarbeid med driften for å tilby brukerne riktig omsorgsnivå.
- Tilstrebe god kontakt med brukere og pårørende for å avstemme behov og forventninger med faktiske vedtak.
- Revidere serviceerklæringene slik at de stemmer overens med de tjenester kommunen til enhver tid kan tilby.
- Beholde stabiliteten og den gode kunnskapen i enheten, samt at ansatte får mulighet til fortsatt utvikling.

Sosialtjenester

Tjenesten innhold

Sosialtjenesten ble integrert i NAV Ås siste kvartal 2008. NAVs visjon er å gi mennesker muligheter. NAV reformens målsettinger er bl.a. å få flere i arbeid og aktivitet, færre på

stønad, enklere for brukerne og tilpasset deres behov, samt en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

Kommunen vil fortsatt ha ansvar for tiltak og tjenester i henhold til sosialtjenesteloven. Dette innebærer bl.a. tiltak for å forebygge rusmisbruk, gi råd og veiledning til rusmisbrukere, henvise til behandling m.v. Personer med økonomiske vansker skal gis råd og veiledning, eventuelt også økonomisk stønad. Det gis tilbud om praktisk bistand i egen bolig for personer som har behov for det.

Utfordringer

Med et nylig etablert NAV kontor i Ås vil det være en utfordring å utvikle tjenesten i henhold til målene gitt i NAV reformen. Det vil også være en utfordring å skaffe tilveie et tilstrekkelig antall hensiktsmessige boliger til vanskeligstilte. Utprøving av tiltak rettet mot rusmisbrukere og bostedsløse skal videreføres.

Tiltak i 2009

- Samarbeid om opplæring av ansatte i NAV Ås.
- Utarbeide hensiktsmessige samarbeidsrutiner internt i NAV Ås og eksternt.
- Bruk av nye virkemidler som kvalifiseringsprogrammet, arbeidsevnevurdering m.v.
- Planlegge bygging av boliger for vanskeligstilte.

Psykiske lidelser

Tjenesten innhold

Tjenesten omfatter botilbud til psykisk syke, praktisk bistand i egen bolig, dagsenter og terapeutiske samtaler. Tjenesten deltar i ungdomsteamet ved ungdomsskolene, helsetjenesten i videregående skole og "åpen helsestasjon".

Utfordringer

Det vil være en utfordring å videreføre og videreutvikle tilbudet etter at nasjonal opptrappingsplan, og øremerkede midler avsluttes. Tjenesten skal ivareta en stadig "tyngre" brukergruppe, som krever heldøgnsbemanning. Stadig flere brukere innenfor alle deler av tjenesten krever utvidelse og opptrapping. Forholdene skal legges til rette slik at brukere får tilbud om meningsfull aktivitet/sysselsetting/arbeid. Det er nødvendig å utvikle kompetansen i personalgruppen i takt med utfordringene, sikre brukermedvirkning og finne gode modeller for samordning av tjenester rundt den enkelte bruker.

Tiltak i 2009

- Videreutvikle psykiatritjenesten og kompetansen i takt med de utfordringer som kommer som følge av kortere behandlingstid i spesialisthelsetjenesten og krav fra sentrale myndigheter
- Utvide tjenesten med et botilbud med heldøgnsbemanning
- Utvide ambulerende tjenester i takt med behovet
- Legge forholdene til rette for økt brukermedvirkning
- Sørge for at de ulike tjenestene rundt brukeren samordnes og oppleves som helhetlige

Tjenester for personer med funksjonshemninger

Tjenesten innhold

Tjenesten gir praktisk bistand i eget hjem eller heldøgns- og dagtilbud til personer med funksjonshemninger.

Utfordringer

Det er et økende behov for tjenester til praktisk bistand, heldøgnsomsorg og dagtilbud. Ansatte trenger kompetanseheving på nye områder grunnet nye brukergrupper og at eksisterende brukere blir eldre (mer somatikk, demens, psykiatri m.m.). I den forbindelse er det behov for å innhente kompetanse til veiledning. Mange brukere trenger mer bistand og har oppdaterte vedtak, men det er ikke tilført tilsvarende ressurser. Konsekvensen er ett dårligere tilbud enn tidligere til brukerne.

En utfordring vil være å finne egnet sysselsetting som er individuelt tilpasset for brukere som ikke kan arbeide på ÅSPRO og som av ulike grunner ikke ønsker å være på dagtilbudet. Pr. i dag er behovet for Dagtilbud større enn kapasiteten både personal- og arealmessig. En annen utfordring er å være konkurransedyktig i forhold til å beholde og rekruttere personale med rett kompetanse. En god utnyttelse av fagkompetanse vil bidra til utvikling av tjenesten, samt bidra til å beholde egne fagpersoner og rekruttere nye.

Tiltak i 2009

- Økt samarbeid innad i tjenesten og med aktuelle samarbeidspartnere for å utnytte ressursene på best mulig måte og utvide aktivitetstilbudet.
- Rekruttere personell med rett kompetanse og yte konkurransedyktige arbeidsbetingelser.
- Beholde og utvikle fagkompetansen i forhold til målgruppen i tjenesten
- Videreutvikle og endre bruksområde i Solfallsveien til overgangsbolig/avlastning for unge personer.
- Utvikle individuelt tilpasset arbeid og øvrig dagtilbud (administreringen av fremtidige sysselsettingstiltak legges inn under Dagtilbudet)
- Øke utlån og utleie av Dagtilbudets lokaler for optimal ressursutnyttelse

Voksenopplæring og flyktningtjenesten

Tjenesten innhold

Tjenesten gir opplæring til personer som har rett til opplæring på følgende områder:

- Grunnskolefag for voksne som ikke har et fullverdig vitnemål
- Spesielt tilrettelagt opplæring ut fra behov og lovfestede rettigheter
- Norskopplæring med samfunnskunnskap for innvandrere og flyktninger
- Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger

Innføringen av introduksjonsprogrammet har bidratt til mer målrettet og raskere kvalifisering og det tidsrommet flyktningene har behov for bistand fra kommunen er blitt kortere. Samlokalisering av flyktningetjenesten og voksenopplæringen er fortsatt viktig for et fleksibelt og helhetlig tilbud. Voksenopplæringen må spisse tiltakene sine da det vil bli noe mindre ressurser i 2009.

Utfordringer

- Retten til individuell plan har avdekket et behov for mer og bedre tverrfaglig samarbeid for å sikre et helhetlig og koordinert tilbud.
- Etterspørselen etter tilrettelagt grunnskoleopplæring er økende, særlig blant familie-gjenforente og flyktninger. Grunnskoleopplæring kan være et viktig første skritt på vei-en til videre utdanning, bedre muligheter på arbeidsmarkedet og økt mulighet til øko-nomisk selvstendighet.
- Mer omfattende saksbehandling rundt deltakere i norskopplæring med samfunnskunn-skap krever økt kompetanse og noe omfordeling av tidsressurser.
- Innstramming av refusjonsordningen for norsk med samfunnskunnskap medfører en reduksjon i øremerkede midler til denne opplæringen og et behov for å se på alternative opplæringsformer.
- Boligsituasjonen har gjort det vanskeligere å oppfylle avtalen med UDI om bosetting av flyktninger.

Tiltak i 2009

- Effektivisere driften slik at strammere økonomiske rammer i minst mulig grad går ut-over brukerne.
- Satse på tverrfaglig samarbeid for brukere med sammensatte behov.
- Mer fleksible og mindre kostnadskrevende opplæringsformer for norsk med samfunns-kunnskap.
- Bedre administrative rutiner ved å endre rutinene for innkreving av kursavgifter slik at inntektene øker, samt bedre saksbehandlingen når det gjelder søknader om norskopplæ-ring.

5 Fokusområde medarbeidere

Fokusområde medarbeidere omfatter utviklingen av kommunens organisasjon og medarbeidere. Kommunen har definert ett hovedmål under dette fokusområdet.

FOKUSOMRÅDE MEDARBEIDERE					
❖ Kommunen har kompetente medarbeidere og en hensiktsmessig organisasjon					
Hva vi må lykkes med (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler (Målemetoder)	Resultater ved sist måling	Resultatmål 2009	
				Ønsket	Godt nok
M1 Godt arbeidsmiljø	M1.1 Medarbeidertilfredshet	Medarbeiderundersøkelse ¹	2007 - 4,6	4,5	4
	M1.2 Sykefravær	Registrere	2007 - 8,3 %	7 %	7,5 %
M2 God ledelse	M2.1 Medarbeidertilfredshet med nærmeste leder	Medarbeiderundersøkelse	2007 - 4,4	4,5	4
M3 Kompetente medarbeidere	M3.1 Medarbeidertilfredshet med kompetanse og læringsmuligheter i jobben utvikling	Medarbeiderundersøkelse	2007 - 4,2	4,5	4
	M3.2 Andel fagstillinger som er besatt med rett formell kompetanse	Registrere			
		Andel styrere og pedagogiske ledere i barnehager med godkjent førskolelærerutdanning	2007 - 80 %	100 %	80 %
		Andel årsverk i pleie og omsorg i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet	2006 - 35 %	36 %	35 %
	Andel årsverk i pleie og omsorg i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning.	2006 - 65 %	66 %	65 %	
M4 Organisering av arbeidet	M4.1 Medarbeidertilfredshet med organisering av oppgaver og arbeid	Medarbeiderundersøkelse	2007 - 4,2	4,5	4
	M4.2 Medarbeidertilfredshet med innhold i jobben	Medarbeiderundersøkelse	2007 - Ingen registrering	4,5	4
M5 Lønns- og arbeidstidsordninger	M 5.1 Medarbeidertilfredshet med systemer og ordninger for lønns- og arbeidstidsordninger	Medarbeiderundersøkelse	2007 - Ingen registrering	4,5	4

¹Medarbeiderundersøkelsen har en skala fra 1-6 der 6 er best

Tab 9: Målkart for fokusområdet Medarbeidere

5.1 Godt arbeidsmiljø

En rekke ulike faktorer spiller avgjørende rolle for hvordan den enkelte opplever arbeidsmiljøet på sin arbeidsplass. Et godt arbeidsmiljø avhenger blant annet av lederstil, kollegaer, organiseringen av arbeidet, egen kompetanse og tilgjengelige støttesystemer.

Omstillinger og prosesser for økt effektivitet har hatt stor oppmerksomhet i kommunen de senere årene. Hyppige omstillinger og økte krav til tjenestekvalitet kombinert med behov for økonomiske innstramninger, stiller store krav til ledere og arbeidstakere. Et godt arbeidsmiljø er en grunnleggende forutsetning for å lykkes med kommunens viktige oppgaver.

Utfordringer

Balanse mellom arbeidsgivers krav og ansattes individuelle behov i ulike livsfaser har betydning for hvordan kommunen evner å rekruttere, beholde og utvikle ansatte. Det er en stor utfordring å systematisk profilere kommunen som en spennende og unik arbeidsplass med store utviklingsmuligheter. Et godt arbeidsmiljø er den viktigste faktoren for at ansatte forblir på sin arbeidsplass. Omdømme er viktig for rekruttering, og kulturen er avgjørende for om man blir i jobben. Videreutvikling av en opplevd inkluderende fellesskapskultur hvor åpenhet, respekt og tillit står sentralt, vil gi tilfredse medarbeidere.

Innenfor Inkluderende Arbeidsliv (IA) er målet lavere sykefravær. Samtidig er en viktig utfordring for hele samfunnet å inkludere mennesker med nedsatt arbeidskapasitet og grupper som av andre grunner i dag står utenfor arbeidslivet. Både kommunen og disse gruppene vil tjene på en høyere grad av inkludering, selv om dette gjør utfordringen om et lavere sykefravær enda større.

Utvikling av bedre helsekompetanse i organisasjonen vil være en strategi for at flere forblir langtidsfriske som igjen kan vri mer av ressursene over til å arbeide med nærvær. Å gjøre arbeidsplassene til helsefremmende arbeidsplasser vil kunne redusere sykefraværet, bedre arbeidsmiljøet og høyne både effektivitet og kvalitet i tjenesteproduksjonen.

Tiltak i 2009

- Følge opp resultatene fra medarbeiderundersøkelsen i 2008, avklare og iverksette tiltak
- Arbeide systematisk i den enkelte enhet for å forebygge uhelse og fremme helse og iverksette tiltak for å redusere det arbeidsrelaterte sykefraværet.
- Gjennomføre tiltak som kan bidra til å fremme god helse og redusere sykefraværet i skole, barnehage og pleie og omsorg i tråd med arbeidet i Kvalitetskommuneprogrammet.
- Tilrettelegge for kvalifiseringsplasser (IA plasser) i samarbeid med NAV, der formålet er å tilby personer arbeidserfaring.

5.2 God ledelse

Omstilling og krav til effektivitet forutsetter en lederstil og en ledelsesfilosofi som gir den ansatte mer ansvar og som evner å hente ut organisasjonens kompetanse. I Ås er nye og omfattende administrative oppgaver pålagt leder, samtidig skal leder utøve mer ledelse. Lederavtaler er innført og lederprinsipper er utarbeidet og følges opp. Det er lagt vekt på å skape en enhetlig ledelse, og bygge en fellesskapskultur hos lederne gjennom felles møtearenaer.

Utfordringer

Å beholde og rekruttere nye og gode ledere er en utfordring da endringstempo og antall arbeidsoppgaver øker. Det stilles store krav til at ledere skal ha bred kompetanse for å håndtere krav fra innbyggere, brukere og medarbeidere. Ledere i Ås kommune har i henhold til organisasjonsmodell et stort ansvar med delegert myndighet. En slik modell innebærer at ledere må oppleve å ha tilstrekkelig handlingsrom slik prinsippet om fasthet på mål og frihet på prosess gir uttrykk for. For at vedtatte lederprinsipper skal bli omsatt i praksis, kreves et kontinuerlig arbeid på alle nivå i organisasjonen.

Tiltak i 2009

- Utrede behov og tiltak for å rekruttere og beholde kompetente ledere
- Videreutvikle fellesskapskulturen i Lederforum, drive kontinuerlig lederutvikling og utvikle gode lederverktøy.
- Sikre et godt samspill mellom politisk og administrativ ledelse

5.3 Kompetente medarbeidere

Omstillingene i offentlig sektor har ført til større krav til effektivitet og flere og større oppgaver må løses innenfor de samme rammene. Når det gjelder kompetanseutvikling er arbeidsplassen en viktig læringsarena og deltakelse i utviklingsarbeid vil gi høyere kvalitet på tjenestene. Medinnflytelse skaper aktive medarbeidere og er en nøkkel til en positiv og løsningsorientert organisasjonskultur.

Utfordringer

Undersøkelser viser at muligheten til faglig og personlig utvikling scorer høyt med hensyn til å trives og det å bli i jobben. En arbeidsplass som får et positivt rykte på dette område vil ha et fortrinn i rekrutteringen. Tilrettelegging av arbeidsplassen som læringsarena må innarbeides i den strategiske planleggingen og i driftsplanleggingen. Utfordringen er å tilrettelegge for dette i en hektisk hverdag med trangere økonomiske rammer. Det er en spesiell utfordring å beholde eldre arbeidstakere, inkludere arbeidere med restarbeidsevne og ha en praktisk politikk som fungerer i skjæringspunktet mellom arbeidsgivers behov og ansattes livsfasebehov.

Tiltak i 2009

- Utrede behov og tiltak for å rekruttere og beholde kompetente arbeidstakere
- Profilere organisasjonen som en attraktiv arbeidsplass
- Utvikle og ta i bruk metoder og systemer for målrettet kompetanseutvikling jfr Hovedtariffavtalen 2008 – 2010
- Prioritere lærlinger til helsefaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget

5.4 Organisering av arbeidet

Strukturelle endringer er gjennomført i hele organisasjonen. Hensikten har vært en mer brukerrettet og fleksibel organisasjon som utnytter ressursene rasjonelt.

Utfordringer

Arbeidsformer og metoder må tilpasses nye strukturer. De strukturelle endringene må følges opp av endringer i organisasjons- og ledelseskulturen. Viktige utfordringer er hele tiden å vurdere rasjonalitet i struktur og endre der det er hensiktsmessig. Organisasjonen må både ha vilje og evne til nytenkning og stille seg selv høye krav. Forutsetning for dette er at man har en felles kultur bygd på like verdier, holdninger og normer.

Tiltak i 2009

- Sikre tverretattlig og tverrfaglig samarbeid for effektiv og rasjonell utnyttelse av ressursene til beste for innbyggere og brukere
- Arbeide videre med kulturutvikling i organisasjonen på alle nivå.

5.5 Lønns- og arbeidstidsordninger

Lønn påvirker trivsel og er en viktig rekrutteringsfaktor. Privat sektor er lønnsledende og offentlig sektor kan i liten grad konkurrere på lønn. Ås kommune har innført seniorpolitikk som er godt mottatt, og har et lønnsystem som gir anledning til i en viss grad å benytte lønn som et virkemiddel i rekruttering av nye medarbeidere og lønnsutvikling etter funksjon og kompetanseutvikling.

Utfordringer

Omstillingstakten, krav til innsats og arbeidspress har økt. Utfordringene er å kunne bruke incentiver som er knyttet til ansattes utvikling, arbeidsforhold og arbeidstidsordninger som kan konkurrere med andre kommuner og privat sektor. Kommunen må være konkurranse-dyktige på lønn sammenlignet med nabokommunene. Når det gjelder individuell lønnsfastsettelse er det viktig at det oppleves som rettferdig, og at objektive kriterier ligger til grunn for individuell lønnsfastsettelse.

Tiltak i 2009

- Vurdere nye turnusordninger i pleie og omsorg og vurdere mulighetene for å tilby flere som ønsker det større stillingsstørrelser.
- Gjennomføre kompetansekartlegging, definere kompetansebehov slik at dette kan gi grunnlag for lønnsutvikling.

5.6 Effektive og anvendbare støttesystemer og verktøy

Kommunens støttesystemer og verktøy skal bidra til at ledere og medarbeidere får en enklere hverdag. Kvalitetssystemet og plan- og rapporteringssystemet i kommunen er under kontinuerlig forbedring.

De siste årene har det vært investert i utbygging av infrastruktur og nye IT systemer i kommunen. Det er gjennomført betydelige oppgraderinger av arbeidsstasjoner, skjermer mm. Brukervennligheten er økt, stabiliteten er blitt bedre og de faste utgiftene er redusert. Videreutvikling av selvbetjeningsportalen vil bidra til å forenkle arbeidsoppgavene for ansatte, samtidig som innbyggerne vil oppleve større tilgjengelighet til kommunens tjenester. Riktig utnyttelse av IT-teknologien kan forenkle arbeidsoppgaver, øke mulighetene for verdiskapning og bidra til økt selvhjulpenhet, som igjen kan redusere eller dempe behovet for mer arbeidskraft til administrative stillinger.

Utfordringer

Kommunestyrets vedtak om etablering av fjernarkiv i kjelleren i Dr. Sørdringsvei er ikke avsluttet, men i den økonomiske situasjonen ser en ingen mulighet til å videreføre 25 % stillingen som arkivmedarbeider i 2009. Målet med å ta i bruk nye elektroniske programmer og verktøy er å gi effektiviseringsgevinster og kvalitetsmessige bedre tjenester. For å oppnå dette er det nødvendig med god og systematisk opplæring av ledere og medarbeidere i de systemene som den enkelte skal benytte dagelig. Gevinstene kommer ikke automatisk gjennom anskaffelse av IT-utstyret og programvare, men gjennom målrettet arbeid for å forbedre arbeidsprosesser og tenke nytt.

Driftssikkerhet er viktig for å ha en oppetid som ansatte er fornøyde med. Det forutsetter bredbånd med tilstrekkelig kapasitet til alle kommunale virksomheter. Det forutsetter også at IT-teamet har tilstrekkelig kapasitet, nødvendig kompetanse og kan drive med kontinuerlig vedlikehold og oppgradering. Informasjonssikkerhet krever gode retningslinjer og at alle medarbeidere har tilstrekkelig og riktig tilgang til de ulike fag- og støttesystemer.

KS har utarbeidet eKommune 2012 – lokal digital agenda, en strategi og handlingsplan. Den beskriver utfordringene for samhandling i helse- og omsorgstjenestene med etablering av Norsk helsenett, krav til IKT i grunnopplæringen og innenfor geografisk informasjon. Ås kommune bruker i dag fagsystemet Gerica i pleie og omsorg, som støtter standarden som kreves i helsenett og som gir muligheter til bruk av PDA (mobile terminaler) og PPS et system for internkontroll/kvalitetsdokumentasjon.

Tiltak i 2009

- Utarbeide plan for ansattes kompetanseutvikling på IKT området.
- Innarbeide sikkerhetsrutiner i henhold til gjeldende retningslinjer fra Datatilsynet
- Tilby portalløsninger gjennom egen portal eller Miniside/Altinn, og gjennomført risikoanalyse av personvernet.
- Være knyttet til Norsk helsenett
- Etablere samarbeid med en eller flere av fastlegene om elektronisk samhandling med nasjonale standarder for meldingsutveksling.
- Legge til rette for at all dokumentasjon i helse- og omsorgstjenestene skjer i elektronisk journalsystem, basert på nasjonale standard for struktur, funksjonalitet og innhold.
- Sørge for at IKT er en integrert del av skoleutviklingsprogrammet.
- Ha en oppdatert IKT- plan for grunnopplæring som skal følges opp med faste rutiner for evaluering og rullering annet hvert år.
- Legge til rette for at innbyggerne og næringsliv skal kunne benytte kommunens geodata på en enkelt måte.
- Ta i bruk elektronisk byggesak.

6 Fokusområde økonomi

God økonomistyring og optimal utnyttelse av ressurser er en forutsetning i en presset økonomisk virkelighet. Fokusområdet økonomi skal sikre handlefrihet til å utvikle kommunen og sikre prioriterte tjenestoområder. Kommuneplanen har definert ett hovedmål under dette fokusområdet.

FOKUSOMRÅDE ØKONOMI					
❖ Kommunen skal ha en økonomi som gir handlefrihet til å utvikle kommunen og som sikrer prioriterte tjenestoområder.					
Hva vi må lykkes med. (Kritiske suksessfaktorer)	Hva vi skal måle (Måleindikatorer)	Hvordan vi måler. (Målemetoder)	Resultater ved siste måling	Resultatmål 2009	
				ønsket ☺	Godt nok ☹
Ø1 Tilfredsstillende netto driftsresultat	Ø1.1 Netto driftsresultat	KOSTRA- og regnskapsdata			
		Netto driftsresultat	Se kommentar	0,5 %	0,5 %
Ø2 God økonomistyring	Ø2.1 Avvik i forhold til budsjett	Regnskapsdata			
		Enheterens avvik i forhold til budsjett	0,4	0 %	1 %
		Etatens avvik i forhold til budsjett	-2,9	0 %	0,5 %
	Ø2.2 Stabilitet i øk. rammer	Regnskapsdata			
		Reduksjon i enhetenes nettobudsjetter i løpet av året	0,2	0 %	2 %
		Reduksjon i etatens nettobudsjetter i løpet av året	-0,1	0 %	1 %
Ø3 Effektiv tjenesteproduksjon	Ø3.1 Netto driftsutgifter pr. innbygger (korrigert for utgiftsbehov)	KOSTRA- og regnskapsdata			
		Samlet netto driftsutgifter pr. innbygger	Se kommentar		
Ø4 God forvaltning av aktiva	Ø4.1 Vedlikeholds/rehabiliteringsmidler ifht. bygningsmasse, veganlegg m.m.	Regnskapstall			
		Økning av vedlikeholds- og rehabiliteringsmidler i løpet av de siste to årene	86	20 %	10 %
		Avkastning de fire siste årene i forhold til kommunens lånekostnad	3,0	2 %-poeng	1,75 %-poeng

Tab 10: Målkart for fokusområdet Økonomi

6.1 Tilfredsstillende netto driftsresultat

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat regnes ofte som den viktigste indikatoren for kommunens økonomi. Netto driftsresultat er driftsinntekter minus driftsutgifter, medregnet netto renteutgifter og avdrag. Den anses som den primære indikatoren for økonomisk balanse. Ifølge fylkesman-

nen bør netto driftsresultat være minst 3 % dersom kommunen skal få tilstrekkelig økonomisk handlefrihet. Økonomisk handlefrihet gir en kommune egenkapital til nye investeringer slik at låneopptakene ikke blir for høye. Den gir også en kommune mulighet til å møte uforutsette svingninger i utgifter og inntekter.

For 2007 var netto driftsresultat 2,1 % av driftsinntektene. I opprinnelig budsjett 2008 var netto driftsresultat minus 1,4 % av driftsinntektene. Etter 2. tertial forventes resultatet å bli enda dårligere med minus 3,6 %. Budsjett 2009 innebærer et netto driftsresultat på 0,5 %. Selv om dette er et lavt resultat må det kunne sies å være en betydelig forbedring fra året før.

Ås kommune har tidligere hatt et mål om netto driftsresultat på 3 % innen 2011. Selv om målet for netto driftsresultat ikke lenger er så klart uttrykt vil det være behov for å øke det i planperioden utover det som ligger i gjeldende plan. Dette vil kreve ytterligere tiltak i 2010 og 2011 som ikke er beskrevet i denne planen.

Tiltak i 2009

- Avdekke gjennom plan- og budsjettprosessen for 2010 om det er realistiske tiltak som kan forbedre den økonomiske balansen.

6.2 God økonomistyring

Avvik i forhold til budsjett

Med en stadig strammere økonomi er det viktig at budsjettene holdes. Gjennom plan- og budsjettprosessen og rapporteringer vil den enkelte enhet/avdeling få en god forståelse for hvilke økonomiske rammer som er stilt til rådighet. Ås kommune innførte i 2007 nytt økonomisystem (Agresso 5.5) sammen med tre andre kommuner i Follo. I 2008 er administrativ månedsrapportering etablert, men det er behov for å utvikle en klarere ramme for når det skal tilbakerapporteres og hva slags kvalitet rapportene bør ha.

Tiltak i 2009

- Videreføre ordningen med å overføre mer- eller mindreforbruk på inntil 1 % av enhets/avdelingens budsjett.
- Videreutvikle månedsrapportering som et sentralt element for å holde de økonomiske rammer.

Stabilitet i økonomiske rammer

Mange kommuner sliter med å holde budsjettene gjennom året. Fokus på kortsiktige tiltak som innkjøps- og ansettelsesstopp medfører ofte at kommuner bruker en for stor del av sitt økonomifokus på tiltak som skal bidra til å holde årets budsjett i balanse i stedet for å ha fokus på tiltak som kan bidra til økonomisk handlefrihet på sikt. Ås kommune har de siste årene klart å opprettholde tjenestenivået som er vedtatt av kommunestyret. De finansielle reservene er relativt små, noe som gjør det krevende å holde på stabile økonomiske rammer.

Tiltak i 2009

- Hindre utgiftsøkning gjennom god budsjettering og rapportering.
- Realistisk budsjettering av skatt og rammetilskudd.

6.3 Effektiv tjenesteproduksjon

Netto driftsutgifter pr. innbygger

Tidligere viste KOSTRA-data at netto driftsutgifter pr. innbygger korrigert for ulike utgiftsbehov var høyere i Ås enn for gjennomsnittet av andre kommuner i Follo. Denne situasjonen kunne ikke vedvare over tid siden Ås kommune har lavere skatteinntekter pr. innbygger og høyere gjeldsnivå. KOSTRA-data fra 2007 viste imidlertid at Ås kommune hadde kommet ned på et utgiftsnivå som var 97,5 % av gjennomsnittet for andre Follokommuner. Selv om Ås kommune får moderate låneopptak de nærmeste årene, vil gjeldsnivået forbli høyt i hele planperioden. Gitt at inntektsnivået ikke endres vesentlig må Ås kommune ha et signifikant lavere utgiftsnivå skal man få et netto driftsresultat på 3 % i løpet av planperioden. Gjennom innsparinger som gjennomføres i 2008 og 2009 må det kunne antas at Ås kommune vil ha driftsutgifter som er 95 % av gjennomsnittet for de andre kommunene i Follo.

Tiltak i 2009

- Gjennomføre innsparingstiltak slik at netto driftsutgifter pr. innbygger korrigert for ulike utgiftsbehov blir signifikant lavere enn for gjennomsnittet i Follo.

6.4 God forvaltning av aktiva

Vedlikeholds-/rehabiliteringsmidler i forhold til bygningsmasse, veganlegg m.m

Ved stramme årsbudsjett vil det ofte være fristende for en kommune å gjennomføre tiltak som er kortsiktige, men som kan vise seg å være mindre lønnsomme på lang sikt. Som følge av dette sliter mange kommuner i dag med for lavt vedlikeholdsnivå på bygningsmasse og veganlegg. Dette fører til at man ikke klarer å bevare verdier og opprettholde nødvendig standard. Ås kommune har de siste årene hatt en relativt bra økning i budsjettet til vedlikehold og rehabilitering, men fortsatt må budsjettnivået kunne betraktes å være lavt.

Tiltak i 2009

- Fortsatt økning av vedlikeholds- og rehabiliteringsmidler

Avkastning ifht lånekostnader

Ås kommune plasserte 185 mill. kroner i finansforvaltning (aksjer og rentemarked) etter salget av e-verket. Fram til og med 2007 har denne strategien gitt et klart bedre resultat enn å benytte midlene for å finansiere investeringer. Maksimalt 20 % kan plasseres i aksjer for å unngå for høy risiko. Ved årsskiftet 2007/08 var 16 % plassert i aksjer, dvs. 31 mill. kroner. Det sterke aksjefallet i 2008 har imidlertid medført at det meste av bufferkapitalen må benyttes for å dekke papirtapet på aksjer. Det betyr at man har få midler til å dekke ytterligere fall i aksjekursene. Det må imidlertid kunne forventes at "oppsiden" er vesentlig større enn "nedsiden". Ut fra dette bør man ikke avhende aksjene i denne omgang, men foreta en vurdering når markedet er mindre nervøst enn det har vært høsten 2008.

Tiltak i 2009

- Gjennomgang av finansstrategien første halvår 2009

7 Investeringer

7.1 Samlede investeringer

Nedenfor gis kommentarer til investeringsprogrammet for 2009 – 2012. Kommentarene er i hovedsak knyttet til nye prosjekter og endringer i forhold til tidligere investeringsprogram. Økonomien er stram, og rådmannen finner ikke plass for store investeringsprosjekter i handlingsprogramperioden.

Barnehager

Fra høsten 2009 vil det sannsynligvis bli innført en lovfestet rett til barnehageplass. Det er i dag 155 barn under 3 år på venteliste. I desember 2008 starter driften i Tunveien barnehage som er bygd for 42 barn under 3 år og 56 barn over 3 år, eller 70 barn dersom alle er under 3 år. I oktober 2009 vil utvidelsen av Frydenhaug barnehage være fullført. Barnehagen får ca. 56 nye barnehageplasser, 41 plasser for barn under 3 år og 15 plasser for barn over 3 år. Det er forventet at kommunen høsten 2010 vil mangle ca 50 plasser for å ha full dekning, de fleste i Nordbyområdet. I 2012 vil dette øke til ca 45 plasser i Ås sentralområdet og ca 60 plasser i Nordbyområdet.

Det er tidligere vedtatt å utvide Togrenda barnehage med én avdeling, tilsvarende 17 barn. Det ble bevilget 1,25 mill kroner til tiltaket. Etter at planleggingen var fullført, viste det seg at kostnadene ville bli omkring 5 mill kroner. Rådmannen har derfor anbefalt at Togrenda ikke utvides. I stedet foreslås det å bygge ny barnehage på Solberg. Tomta der er i kommunal eie, og regulert til skole og barnehageformål. Rådmannen foreslår at planleggingsarbeidet starter umiddelbart med formål å bygge ny barnehage med oppstart senest ved årsskiftet 2010/11. Beløpet som er avsatt til Togrenda brukes til planleggingen. Byggearbeidene starter høsten 2009. Budsjetteknisk avsettes samme beløp som tidligere er avsatt til ny barnehage på Dyster-Eldor. Planleggingstid og byggetid er avhengig av hvilken modell som velges. Elementbygg som brukt i Tunveien barnehage gir en effektiv og kortere byggetid og er noe billigere enn en barnehage som er planlagt og tilpasset de stedlige forhold. Den ordinære modellen gjør det lettere å tilpasse annen bruk, f. eks. sambruk med skolen.

Det avsettes 700 000 kroner til mindre investeringsprosjekter. Av dette benyttes 460 000 til lekeplassutstyr for Tunveien barnehage.

Grunnskolen

Sentralområdet

Skolekapasiteten i sentralområdet er anstrengt, og vil bli ytterligere utfordret når Dyster-Eldor bygges ut. Det er gjennomført brannsikringsarbeider ved Åsgård skole og bygningene tilfredsstillende nå brannvernmyndighetens krav. Paviljong 2 er nedslitt og mangler ventilasjonsanlegg. Rådmannen finner imidlertid ikke økonomisk grunnlag for rehabilitering.

Gymnastikksal/aktivitetsbygg ved Rustad skole og gymnastikksal ved Ås ungdomsskole er nedslitt og det er et stort behov for rehabilitering av disse bygningene. Det er imidlertid ikke plass til disse rehabiliteringsarbeidene i planperioden. Det avsettes 2 mill kroner til utredning av bygningenes tilstand og hva som kan/må gjøres for å bringe dem i bruksmessig stand.

En finansieringsmulighet vil være å benytte rentefrie lån fra 2010. Dette vurderes senere i planperioden.

Nordby-området

Solberg skole er nå fullt utnyttet, og skolen har ikke plass til flere elever. En mulighet vil være sambruk med ny barnehage. Dette vurderes i planprosessen for barnehagen. En annen mulighet vil være å plassere mer av skolevirksomheten på Solberg gård, men da må gården bygges noe om. En tredje mulighet er å bruke ledig kapasitet ved Nordby skole som en midlertidig løsning. Dette kan f.eks. gjøres ved å flytte det eldste klassetrinnet til Nordby skole.

Det er vedtatt å fullføre rehabiliteringen av Nordbytun ungdomsskole samtidig som denne utvides og bygges om. Rådmannen vil søke om rentefrie lån for å finansiere rehabiliteringsarbeidene.

Boliger for vanskeligstilte

27 personer i Ås er registrert som bostedtløse. 13 av disse har tidsbegrenset leiekontrakt i kommunale boliger, de fleste av disse er enslige. Det er således 14 personer som har behov for bolig. Av disse er 12 for tiden i institusjon eller er tatt hånd om på annen måte. Institusjonshopp holdet vil være slutt i løpet av 2009. Alle vil derfor ha behov for bolig i løpet av 2009. Det er få egnede boliger for denne gruppen.

I denne gruppen er det 6 som har store rusproblemer og liten boevne. Formannskapet har tidligere vedtatt at denne gruppen skal søkes bosatt på Søndre Moer, og rådmannen arbeider nå for å oppfylle dette vedtaket. Det må inngås avtale med grunneier om tomtegrunn, og området må omreguleres i samsvar med nytt formål. Det antas at 2009 blir brukt til planarbeidene. Det foreslås avsatt 1 mill kroner til planlegging.

Det er registrert 13 ungdommer som har behov for spesielt tilrettelagt bolig.

I dag bor 3 personer i Ljungbyveien. Disse har behov for annen bolig umiddelbart. To personer som har avlastning i Ljungbyveien trenger samme boligtype i løpet av to år. Det er derfor behov for en gruppebolig med fellesareal og personalbase som til sammen vil utgjøre et areal på omkring 400 m². Totalkostnaden for gruppeboligen er ca 10 mill kroner. Det gis statstilskudd til denne type bolig. Samlet tilskudd for 5 boliger vil være 2 mill kroner.

Rådmannen arbeider med å avklare tomtealternativer. Det er en fordel at disse boligene ligger nær hverandre slik at en kan dra fordel av felles personalressurser.

Det er tidligere bevilget 12,5 mill kroner til rehabilitering av Fjellveien. Senere er det vedtatt at Fjellveien skal omreguleres og selges. Tidligere vedtatt beløp til rehabilitering av Fjellveien flyttes til 2010 og brukes til finansiering av boliger for vanskeligstilte.

Det er ikke budsjettert med inntekter fra salg av Fjellveien. Det er vedtatt at eiendommen skal selges, men det er uklart hvor mye den vil kunne innbringe. Ås kommune må finne alternativ bolig til de som bor i Fjellveien, siden kommunen har et særlig ansvar for å skaffe midlertidig husvære for de fleste av disse beboerne, ifølge lovverket. Kostnadene ved dette er usikre. Rådmannen vil søke å holde utgiftene til alternative boliger innenfor salgssummen, og komme tilbake med forslag om disponering av et eventuelt overskudd på salget senere.

Idrett og kultur

Kulturhuset

Brannvesenet har gitt pålegg om brannsikring av bygget. En løsning for å tilfredsstille brannforskriftene kan være å bygge en seksjoneringsvegg mellom kinoen og resten av bygget. Videre må rømningsveiene sikres. For at 2. etasje kan forbli en branncelle, og slik beholde det åpne inntrykket, må den sprinkles. Dette vil medføre omfattende arbeid som ny himling, nytt ventilasjonsanlegg, nytt el-anlegg, tele, automatisering m.m. Dette representerer ingen totalrehabilitering, men nødvendig brannsikring og kun den rehabilitering som brannsikringsarbeidet fører med seg.

Arbeidet er kalkulert til 17 mill kroner.

Rådmannen har ikke funnet mulighet til å innarbeide dette i investeringsbudsjettet

Det er innarbeidet 3 mill kroner til brannsikring i tidligere økonomiplaner. Dette videreføres og det søkes løsninger innenfor denne rammen.

Rådmannen håper dette vil være tilstrekkelig til å hindre stenging av kulturhuset.

Dersom det ikke oppnås enighet med brannvesenet kan konsekvensen være at bygningen må bruksbegrenses.

Nordby kirke

Tårnet i Nordby Kirke er råteskadet og bør rehabiliteres. Fellestrådet har avsatt penger på et vedlikeholdsfond, men trenger ytterligere midler. Rådmannen foreslår at det tas opp rentefritt lån på 250 000 kroner for å fullføre arbeidene.

Rehabiliteringsbehov

Den bokførte verdien av kommunens bygnings- og anleggsmasse er på omkring 700 mill. kroner. Kommunens behov for rehabilitering av bygninger er stort. Registreringer som er gjort det siste året viser at det er nødvendig med over 100 mill. kroner for å sette bygningene i tilfredsstillende stand. For å dekke rehabiliteringsbehovet bør det avsettes omkring 10 mill kroner årlig gjennom en 10-årsperiode. Det er også bygget flere nye bygg, og vedlikeholdsmidlene bør økes for å sikre at bygningene ivaretas på best mulig måte. I en situasjon med trange økonomiske rammer klarer ikke kommunen å sette av tilstrekkelige midler til vedlikehold og rehabilitering. Selv om vedlikeholdsbudsjettet har økt de siste årene, brukes det fortsatt relativt lite til vedlikehold. For å vise at det er viktig å ta vare på kapitalen som er nedlagt i bygningsmassen, videreføres bevilgningen til rehabilitering på 1,75 mill. kroner. I tillegg blir det foretatt betydelige rehabiliteringsarbeider i forbindelse med arbeidene ved Nordbytun ungdomsskole og Bjørnebekk. Dette er arbeider som videreføres i planperioden.

Større prosjekter det ikke er funnet plass til

Det er vurdert en rekke prosjekter som det ikke er funnet plass til i investeringsprogrammet:

- Rehabilitering av gymnastikksalen ved Ås ungdomsskole
- rehabilitering av aktivitetsbygg/gymnastikksal ved Rustad skole samt
- paviljong 2 ved Åsgård skole
- rehabilitering kulturhuset
- realisering av utearealplan Ås sentrum

Det er nødvendig å forsterke og bygge om veilysanlegget. Rådmannen finner ikke midler til dette. På kort sikt vil dette få som konsekvens at Hafslund stipulerer strømforbruket 20 % høyere. På lenger sikt vil flere lyspunkter kunne bli uten lys i lengre tid.

7.2 Investeringsprogram

	B-2008	B-2009	B 2010	B 2011	B-2012
Frydenhaug barnehage	11 500	6 700	0	0	0
Solberg barnehage, inventar	0		1 100	0	0
Solberg barnehage	0	6 000	15 000	0	0
Sum barnehage	11 500	12 700	16 100	0	0
Inventar og utstyr, skoler	200	900	200	200	200
IT-utstyr, skoler	450	950	450	450	450
Åsgård skole paviljong 2	1 000	0	0	0	0
Nordbytun ungdomsskole	6 000	27 000	8 000	0	0
Planlegging av rehabiliteringer skoleanlegg	0	2 000	0	0	0
Sum grunnskole	7 650	30 850	8 650	650	650
Trykking av bygdebok	300	0	0	0	0
Kulturhuset: prosjektering, brannsikring	3 000	0	0	0	0
Ballbinge Rustad skole	100	0	0	0	0
Sum idrett og kultur	3 400	0	0	0	0
Inventar og utstyr	250	250	250	250	250
Sum pleie og omsorg	250	250	250	250	250
<i>Omlegging av vannledninger</i>	<i>6 300</i>	<i>3 800</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>	<i>2 000</i>
<i>Kloakksanering</i>	<i>4 000</i>	<i>4 000</i>	<i>4 000</i>	<i>4 000</i>	<i>4 000</i>
Sum VAR-sektoren	10 300	7 800	6 000	6 000	6 000
Asfaltering - rehabilitering	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum samferdsel	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Informasjonsteknologi/telefoni	2 150	2 150	2 150	2 150	2 150
Aksjekapital i fjernvarmeanlegg	6 000	0	0	0	0
Kirkelig fellesråd	150	400	150	150	150
Rehabilitering bygninger	1 750	1 750	1 750	1 750	1 750
Bjørnebekk - bevegelseshemmede	800	0	0	0	0
Bjørnebekk	400	500	500	500	500
Boliger vanskeligstilte	0	1 000	8 000	0	0
Biler/Maskiner, teknisk etat	900	900	2 000	1 400	850
SD-anlegg	400	400	0	0	0
Erstatningslokale brannstasjon	0	0	12 500	0	0
Mindre investeringsprosjekter ikke spesifisert	700	700	700	700	700
Sum andre inv. prosjekter	13 250	7 800	27 750	6 650	6 100
Sum alle inv.prosjekter utgifter	47 350	60 400	59 750	14 550	14 000
Sum finansiering	47 350	60 400	59 750	14 550	14 000

Tab 11: Investeringsprogram

Investeringskostnadene til prosjekter som er skrevet med fet skrift er endringer i forhold til investeringsprogram 2008-2011. Investeringskostnader som er selvfinansierende er skrevet i kursiv. Med dette menes prosjekter som helt eller i all hovedsak dekkes inn gjennom brukerbetaling og/eller tilskudd.

Finansiering	B-2008	B-2009	B 2010	B 2011	B-2012
Bruk av vanlige lån	-27 050	-24 280	0	0	0
Bruk av rentefrie lån til skoleanlegg/kirke	0	-5 250	0	0	0
Momskomp	0	-2 370	-2 400	-4 800	-7 200
Bruk av ubundet inv. fond	0	-500	0	0	0
Tilskudd Fjellveien	0	0	-1 600	0	0
Refusjon gangvei Kroer	0	-5 000	0	0	0
Salg av kommunale boliger	-5 000	-23 000	0	0	0
Salgsinntekter bygdebok	-300	0	0	0	0
Salg Dyster-Eldor	0	0	-60 000	0	0
Salg av Åslund	-15 000	0	0	0	0
Salg av brannstasjon	0	-12 500	0	0	0
Avsetning og bruk av ubundet inv. fond	0	12 500	4 250	-9 750	-6 800
Sum finansiering	-47 350	-60 400	-59 750	-14 550	-14 000

Tab 12: Tabellen viser hvordan investeringene er forutsatt finansiert

Tabellen viser hvordan investeringene er forutsatt finansiert. Egenfinansieringsgraden er på 79 prosent hele perioden sett under ett. Dette er et relativt høyt nivå, men for Ås kommune som har stor gjeldsbelastning bør den være på et slikt nivå. Salg av boliger og eiendom står for en betydelig del av egenfinansieringen. Det er lagt til grunn følgende forutsetninger for dette salget:

- I investeringsprogram 2008-2011 er det budsjettert med et boligsalg på 23 mill. kroner i 2009. Dette er videreført i investeringsprogram 2009-2012 mens boligsalg for resten av planperioden er tatt ut.
- I investeringsprogram 2008-2011 er det budsjettert med salg av Dyster-Eldor på 60 mill. kroner i 2009. Ut fra markedsmessige vurderinger er dette salget flyttet til 2010 i investeringsprogram 2009-2012.
- Det er lagt til grunn at brannstasjonen skal selges i 2009. Det er videre lagt til grunn at salget ikke vil gi noen positiv nettoeffekt for kommunen da det må skaffes erstatningslokaler i 2010 for kommunal virksomhet lokalisert ved brannstasjonen.

Låneopptak

Låneopptak for 2009 er knyttet til tre områder:

- Skole/kirke, rentekompensasjonsordning 5,250 mill. kroner
- Nordbytun ungdomsskole: 16,480 mill. kroner
- VAR-sektoren 7,800 mill. kroner
- Sum låneopptak 29,530 mill. kroner

Beløpet på 5,250 mill. kroner er den forholdsmessige andelen Ås kommune antas å få i 2009 ut fra hva staten legger i ordningen for landet som helhet. Rentekompensasjonsordningen gis ut fra et lån med 20 års løpetid og 5 års avdragsfrihet. For Nordbytun ungdoms-

skole og VAR-sektoren legges det til grunn en avdragstid på 40 år. Det gjennomsnittlige avdragstid på det samlede lån blir 36 år.

Vedlegg 1: Nye planer og planer som skal rulleres i 2009

NYE PLANER 2009	Politisk behandling
Fokusområde samfunn	
Klima og energiplan	2009
Næringspolitisk handlingsplan	2009
Kommunedelplan for UMB	2009
Kommunedelplan for Vinterbro	2009
Handlingsplan for bevaring av biologisk mangfold	2009
Informasjonsstrategi	2009
Fokusområde brukere	
Temaplan for helse- og omsorgstjenester 2009-2019	2009
Plan som synliggjør kommunens kvalitetsmål og kriterier for hva som er en god barnehage og grunnsopplæring	2009
Fokusområde økonomi	
Fokusområde medarbeidere	
Plan for ansattes kompetanseutvikling på IKT	2009

PLANER SOM SKAL RULLERES I 2009	Vedtatt	Rulleres
Fokusområde samfunn		
Tiltaksplan for vedlikeholds- og rehabilitering av kommunale bygg		
Fokusområde brukere		
Kompetanseutviklingsplan 2005-2008 "Kunnskapsløftet"	2005	2009
Temaplan for psykisk helse	2008	2009
Fokusområde økonomi		
Finansstrategien	2004	2009
Fokusområde medarbeidere		
Plan for drift og investering innenfor IT	2008	2009
Arbeidsgiverpolitisk plattform	2002	2009
Livsfasepolitikk med hovedvekt på seniorpolitikk	2006	2009